DE LEMNISCAATKRANT

№ 21

VOORJAAR 1992

5 JAAR DE LEMNISCAATKRANT
LUSTRUMNUMMER

DE KRANT VAN DE LEMNISCAAT-CLUB MET O.A.

- een interview met Anke de Vries over haar nieuwe boek **Blauwe plekken**
- informatie over een paar prachtige nieuwe boeken
- een vooruitblik op de Jeugdboekenweek in Vlaanderen
- hoogtepunten uit vijf jaar Lemniscaatkrant

Er is er een jarig hoera, hoera!

Dat kun je wel zien, dat zijn wij!
Een leuk, pittig krantje is uitgegroeid tot een blad dat er best mag wezen, vinden we zelf. Zoals je wel zult zien als je deze krant doorbladert, staat hij vol met allerlei leuke dingen die er de afgelopen vijf jaar zijn voorgevallen, gemaakt en ingestuurd. En dat zijn er een heleboel!

Story International

We schreven in de vorige krant iets over *het verhalenfestival 'Story International'* in Rotterdam, dat in januari plaatsvond. Schrijvers van over de hele wereld waren uitgenodigd en lazen daar voor uit eigen werk. Er was volop de gelegenheid om een praatje te maken met schrijvers, en zelfs om een interview te maken. Het was ook leuk dat de schrijvers niet alleen in het Bibliotheektheater optraden, maar ook nog op scholen. De leerlingen van de Hugo de Groot-school kunnen daarover meepraten. Daar hebben drie klassen ademloos geluisterd naar Norman Silver, die (in het Engels!) voorlas uit zijn boeken.
Dan was er ook nog de Zuidafrikaanse toneelspeelster en schrijfster Gcina Mhlope, een van de schrijvers van wie een verhaal is opgenomen in het boek **Gespleten landschap**, waaruit je elders in dit nummer een fragment vindt. Zij is hier in Nederland nog niet zo bekend, maar de bezoekers van 'Story International' zullen haar zeker niet vergeten. Zij vertelde daar een verhaal, maar niet zomaar: nee, ze zong, danste, sprong. Dan weer liep ze rond, dan weer lag ze languit op het toneel. Dat was nog eens verhalen vertellen!

INTERVIEW MET ANKE DE VRIES

Naar aanleiding van het nieuwste boek van Anke de Vries **Blauwe plekken** hadden wij in de bibliotheek van VIJFhuizen (heel toepasselijk) een interview met haar. **Blauwe plekken** gaat over een meisje, Judith genaamd, dat mishandeld wordt door haar moeder. Angstvallig houdt Judith geheim wat er allemaal bij haar thuis gebeurt. Maar langzaam maar zeker gaan sommige mensen iets vermoeden. En dan wordt het heel moeilijk voor Judith. Nadat Anke de Vries met wat vertraging gearriveerd was, konden wij in het kleine kantoortje van de bibliotheek beginnen met het interview.

Na een paar boeken voor oudere kinderen geschreven te hebben, zoals Weg uit het verleden, **Medeplichtig** *en* **Opstand**, *bent u toch weer boeken voor jongere kinderen gaan schrijven.* **Blauwe plekken** *is daar een voorbeeld van. Hoe komt dat en wat heeft uw voorkeur?*
Vinden jullie dat dit boek voor jongere kinderen is? Dat vind ik leuk om te horen. Want ik ben namelijk het boek gaan schrijven zonder een leeftijd voor de lezers in mijn hoofd te hebben. De leeftijd van de hoofdpersoon heeft er natuurlijk wel mee te maken. En wat mijn voorkeur heeft? Ik zou het niet weten. Alleen, de boeken voor jongere kinderen zijn wel wat vrolijker. Misschien vinden jullie dit daarom wel een boek voor jongere kinderen. Alhoewel, vrolijk?

Hoe bent u te werk gegaan met het schrijven van **Blauwe plekken**? *Heeft u eerst om ervaring aan kinderen gevraagd, heeft u alle informatie uit boeken gehaald, of heeft u bijvoorbeeld alles verzonnen?*
(Lachend:) Nee, ik heb het verhaal beslist niet verzonnen. Ik heb eerst alle boeken over kindermishandeling die ik te pakken kon krijgen gelezen. En dat zijn er heel veel. Daarna heb ik geprobeerd alles wat ik gelezen had te vergeten. Ik ben toen op mijn gevoel begonnen met schrijven.
Maar ik heb niet met kinderen gesproken. Ik heb gewoon geprobeerd me alles zo goed mogelijk voor te stellen en gedacht: Wat zou ik in zo'n situatie doen?

Hoe bent u op het onderwerp kindermishandeling gekomen?
Kindermishandeling is iets wat mij altijd al heeft beziggehouden.

Bestaan de personen uit uw boek echt?
Nee, al de personen uit mijn boek heb ik verzonnen. Ik laat de personen uit het boek soms wel iets meemaken wat ik heb beleefd of wat een van mijn kinderen heeft meegemaakt. Dat komt trouwens wel vaker in mijn boeken voor, maar dat zijn dan fragmenten uit het boek. Ook gebruik ik wel eens karakters van buurtkinderen in mijn boek. Bijvoorbeeld in **Het geheim van Mories Besjoer**. Maar natuurlijk verander ik het uiterlijk van die kinderen wel.

Lees verder op pagina 2

Een verjaarscadeau

Bij iedere krant zit een enveloppe. In sommige zit een acceptgirokaart. Dat zijn degenen die hun contributie nog moeten betalen. Maar in alle enveloppen zitten vier prentbriefkaarten. Zomaar, om eens een vriend of vriendin mee te verrassen.

Lieneke Dijkzeul – Daar zit muziek in!

Onder dit motto start in april de Lieneke Dijkzeul-actiemaand. Lieneke reist dan het hele land rond om over boeken te praten en boeken te signeren. Van de ene boekhandel naar de andere.

Vervolg interview ANKE DE VRIES

Uw vorige boek **Kladwerk** *ging over discriminatie. Dat is een heel actueel thema.* **Blauwe plekken** *gaat over een heel actueel thema, kindermishandeling. Is het toeval dat u nu weer zo'n 'actueel' thema hebt gekozen voor uw nieuwste boek?*
Zoals al gezegd vind ik zulke onderwerpen interessant, maar het is absoluut toeval dat ik weer over zo'n onderwerp ben gaan schrijven. Ik ben gewoon anderhalf jaar geleden begonnen met het schrijven van dit boek. Ik heb steeds kleine stukjes geschreven, maar ik was zo bang dat het verhaal een smartlap zou worden, dat ik pas na veertien maanden het verhaal heb overgelezen. En het verbaasde mij toen dat het allemaal zo goed in elkaar zat. Ik stond gewoon verbaasd over mijzelf. Ik heb er nu geen spijt van dat ik over dit onderwerp ben gaan schrijven.

Het eind van **Blauwe plekken** *is een echt open eind. Waarom moeten de lezers zelf het eind verzinnen?*
Omdat ik het belangrijk vind dat de lezers dat zelf kunnen doen. Want iedereen heeft daar een eigen mening over. Maar zelf was ik als de dood dat het verhaal slecht zou aflopen. Ik weet namelijk als ik met het schrijven van een boek begin alleen het onderwerp waarover ik ga schrijven. De rest weet ik nog niet. Dat zie ik vanzelf wel. Ik laat het allemaal op z'n beloop. Dus ik wist ook niet hoe het zou aflopen. Oorspronkelijk ging het verhaal nog iets verder, maar Lemniscaat vond dat ik het laatste stukje weg moest laten; dat vind ik achteraf ook wel.

Hoe zou **u** *het verhaal willen laten aflopen?*
Ik zou het goed laten aflopen. Ik zou willen dat **Judith** een nieuwe weg in het leven vindt. Zodat ze geen problemen meer heeft. Ik houd niet van verhalen die niet goed aflopen.

Elke keer nadat Judith geslagen is, komt haar moeder vol berouw naar haar toe. Is dat een bekend verschijnsel bij kindermishandeling?
Ja. Meestal heeft de moeder, of de vader natuurlijk, geen hekel aan het kind en wordt het na zo'n afranseling erg verwend. Het kind weet dan helemaal niet meer waar het aan toe is.

Vindt u de behandeling van het thema kindermishandeling in dit boek geslaagd, voor zover je zoiets van je eigen boek zou kunnen zeggen?
Ik durf het niet te zeggen, ik hoop het alleen. Ik ben altijd erg onzeker over mijn boeken en bang dat het een heel slecht verhaal wordt. Maar als ik dan zie dat de kinderen het een mooi boek vinden, ben ik gerustgesteld.

Bent u alweer bezig met het schrijven van een nieuw boek?
Nee. Eerst moet mijn nieuwste boek helemaal afgerond zijn. Als **Blauwe plekken** in de winkels ligt en ik de meeste bezoeken aan bibliotheken en boekwinkels heb afgehandeld zie ik wel weer verder. Misschien duurt het wel een jaar voordat ik weer ga schrijven. Het hangt er helemaal van af of ik weer op een onderwerp stuit. Maar als ik weer ga schrijven, dan zou ik wel eens een vrolijk boek willen schrijven.

Wanneer schrijft u het liefst? Als het helemaal stil is, of bijvoorbeeld met de tv aan?
Ik schrijf het liefst op mijn kamer, maar dan moet het wel doodstil zijn. Maar soms blijf ik ook wel eens een dagje op bed. Dan zeg ik dat ik ziek ben. Maar dan ga ik de hele dag liggen schrijven en dan maak ik het gezellig door bijvoorbeeld allemaal kopjes om mij heen te zetten en een koektrommel naast mijn bed. Dat vind ik heerlijk.

Wat is uw favoriete schrijver/ster?
Dat vind ik moeilijk om te zeggen. Ik denk dat ik geen favoriete schrijver heb. Wel vind ik bijvoorbeeld het boek **De eikelvreters** van Els Pelgrom heel goed. En het taalgebruik van Lieneke Dijkzeul ook. Vooral die dialogen. Zij kan heel levensecht op papier zetten hoe mensen tegen elkaar praten.

Stel, u loopt gezellig te winkelen. Plotseling ziet u iets wat u wel in uw verhaal zou kunnen gebruiken. Wat doet u dan?
Dat onthoud ik. Het gebeurt niet zo vaak dat ik iets zie wat ik wel zou kunnen gebruiken, maar als ik iets zie dan onthoud ik dat gewoon. Het gebeurt trouwens vaker dat ik bijvoorbeeld in de tram zit en een leuke uitspraak hoor. Die onthoud ik dan ook en als ik dan later thuiskom, schrijf ik die op.

Vergeet u dat dan nooit?
Jawel hoor, maar dan verzin ik gewoon een stukje bij wat ik nog weet.

Hoe vindt u het dat uw boek **Kladwerk** *is bekroond door de Nederlandse Kinderjury?*
Heel erg leuk! Dat had ik nooit verwacht. En ik vind het extra leuk omdat het door de kinderen bekroond is. Want wie kunnen beter kinderboeken beoordelen dan de kinderen zelf?

Hoe vindt u het om een bijeenkomst van een kinderjury bij te wonen?
Hartstikke leuk.

Heeft u naast schrijven nog een ander beroep?
(Lachend:) Ja, moeder. Maar verder niet. Vroeger vonden mijn kinderen het niet leuk dat ik boeken schreef. Ze kwamen eens uit school en ze zeiden tegen me dat ik geen echte moeder was. Ik vroeg toen heel verwonderd wat een echte moeder dan doet en toen zeiden ze dat een echte moeder pannekoeken bakt. Toen was nota bene juist het boek **De vleugels van Wouter Pannekoek** uitgekomen. En natuurlijk bakte ik meteen pannekoeken en toen waren ze weer tevreden.
Maar toen er op school steeds vaker uit mijn boeken werd voorgelezen, begonnen ze het ook steeds leuker te vinden dat ik boeken schreef.

Hoe lang gaat u nog door met schrijven?
Ik hoop nog heel lang.

Hoe lang?
Ik weet het niet. Misschien is **Blauwe plekken** wel mijn laatste boek geweest. Ik zou het niet kunnen zeggen.

En dat laatste hopen wij natuurlijk niet!

Joukje en Martijn

OPROEPJE

Vijf jaar geleden besloten we pagina 2 van de Lemniscaatkrant helemaal te reserveren voor allerlei kinder- en jeugdboekennieuwtjes. Helaas bereiken ons maar weinig berichtjes over musicals, theaterprodukties, kinderboekmanifestaties en verfilmingen van bekende (of minder bekende) jeugdboeken. En dat terwijl we zeker weten dat er zoveel wordt georganiseerd. Jammer, want er zijn vast een hoop mensen die die evenementen graag zouden willen bezoeken en bovendien is het een goede manier om reclame te maken als je zelf eens iets grootschaligs zou organiseren! Als je iets hoort of ziet, laat het ons dan weten, of het nu in Amsterdam is of in Schin op Geul. Er is altijd wel iemand die je er een plezier mee doet.

Borstbeeld Annie Schmidt

Een van die speciale kinderboek-acties vond alweer een tijdje geleden plaats, maar we vinden het toch nog de moeite van het vermelden waard. Op 21 november vorig jaar boden Bart de Mooij en Carole Muller-de Mooij van de Arnhemse & Nijmeegse Kinderboekwinkel het Letterkundig Museum in Den Haag een bronzen borstbeeld van Annie M.G. Schmidt aan.
Ze stelden wel twee voorwaarden: ze wilden alleen meedoen als Annie Schmidt het zelf ook leuk zou vinden en als ze met z'n tweeën het hele beeld mochten sponsoren en niet alleen een kraagje, een wang of een oor. Even leek het hele feest nog op een pijnlijke manier in duigen te vallen, toen 's ochtends vlak voor de onthulling het hoofd van mevrouw Schmidt van de sokkel op de grond bleek te zijn gevallen. Gelukkig bleek alles nog heel en stond alleen haar bril wat schever op haar neus. Als je in Den Haag bent, moet je er echt even naar gaan kijken. Als Den Haag te ver weg is, maar je wel regelmatig in de buurt van Nijmegen komt, kun je in de Nijmeegse Kinderboekwinkel eventueel de replica gaan bekijken, maar dan mis je wel het scheve brilletje.

STICHTING NEDERLANDSE KINDERJURY

De Kinderjury

Het is weer zover. De nieuwe ronde voor de Kinderjury begint weer in Nederland. Tot en met mei kun je je favoriete boek weer opgeven bij boekhandel en bibliotheek.
Kanshebbers voor de publieksprijs zijn natuurlijk
Niemand houdt mij tegen van Evert Hartman, en
De tweede viool van Lieneke Dijkzeul.
Maar laten we ook het prachtige boek **Shabanu** van Suzanne Fisher-Staples niet vergeten. We hebben al zoveel enthousiaste reacties op dit boek gehad dat wij een weddenschap hebben lopen of dit boek een bekroning krijgt van de Kinderjury, hoewel het het eerste boek is van een (dus) nog onbekende buitenlandse schrijfster.
Verder doet ook **Juniper** van Monica Furlong mee, hoewel het boek pas in december verscheen; we hopen dus maar dat het op tijd in de bibliotheken komt.
Maar hoe het ook zij: niet wíj bepalen wie er wint, dat doen jullie. Het doet er niet toe welk boek je kiest, als je maar meedoet. Zo wordt de Nederlandse Kinderjury, en daarmee jullie mening, tot iets waar niemand omheen kan!

AGENDA

Tijdens de Lieneke Dijkzeul actiemaand onder het motto **Daar zit muziek in!** bezoekt Lieneke Dijkzeul de volgende boekhandels:

dinsdag 31 maart
Boekhandel Van Reijen, Nieuwe Ginnekenstraat 9 in Breda.

zaterdag 4 april
Boekhandel Veldeke, De Boekenwurm, Kleine Staat 14 in Maastricht

woensdag 8 april
Larense boekhandel, Naarderstraat 9 in Laren

donderdag 9 april
Boekhuis Den Draak, Veerplein 33-35 in Vlaardingen

zaterdag 11 april
Boekhandel Knijnenberg, in de Zuiderhoofdstraat 64 in Krommenie en in de Van Coevenhovenstraat 35 in Heemskerk

dinsdag 14 april
Boekhandel Den Ark, Korte Promenade 16 in Almere

woensdag 15 april
Boekhandel Veenendaal, Langestraat 33 in Amersfoort

donderdag 16 april
Boekhandel Het Paard van Troje, Lange Vorststraat 2 in Goes

dinsdag 28 april
Boekhandel Gianotten, Beneluxlaan 59 in Tilburg

We weten nog niet precies de tijdstippen, maar bel of ga even langs bij die boekhandel. Eind maart weten ze het precies!

Samen met de Kinderboekwinkel Alice in Wonderland in Den Haag, die dit voorjaar 5 jaar bestaat, organiseren we op vier zondagmiddagen een Literair jeugdcafé in het Hofje van Nieuwkoop in de Warmoezierstraat in Den Haag (aanvang 14.00 uur):
zondag 15 maart Anke de Vries
zondag 12 april Lieneke Dijkzeul
zondag 17 mei Evert Hartman
zondag 21 juni Ingrid en Dieter Schubert en Charlotte Dematons

Reserveer deze data alvast in je agenda!

donderdag 16 april
Evert Hartman in de Openbare Bibliotheek in Volendam

woensdag 6 mei
Ellen Tijsinger in de Openbare Bibliotheek in Bathmen

maandag 18 mei
Ellen Tijsinger in de Openbare Bibliotheek in Smilde

donderdag 21 mei
Ellen Tijsinger 's ochtends in de Openbare Bibliotheek te Zweeloo en 's middags in de Openbare Bibliotheek te Zuidlaren

zaterdag 23 mei
Ellen Tijsinger in de Openbare Bibliotheek in Norg

Meer informatie kun je krijgen bij de bibliotheek waar de auteur komt.

AGENDA

LEMNISCATEN

ZIE JE OVERAL

Op een tekening van M.C. Escher.
Bedankt, Catherine.

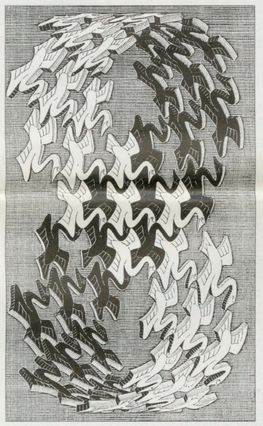

...en in het trouwboekje van de vader van Iemke!

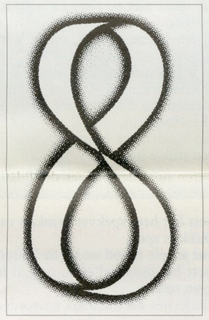

Zo zie je maar weer, je vindt ze echt overal, die lemniscaten. Zie je er een, maak een foto en stuur hem op.

Tip van de sluier

In april verschijnt er een bijzonder boek bij Lemniscaat. Het heet: **De verlaten kust** en is geschreven door Robert Westall. Het gaat over een jongen die bij een bombardement zijn ouders en zijn zusje verliest. Uit angst dat hij bij een vervelende tante zal moeten wonen, neemt hij de benen en gaat zwerven langs de kust. Hij komt een loslopende hond tegen en samen trekken ze verder. Dat is het begin van een spannend en aangrijpend verhaal.
Het boek is in Engeland bekroond met de Guardian Award.

Vijf favoriete boeken van een redactielid

Twee krijsende vogels in mijn kamer en twee krijsende zusjes in de kamer naast mij. Verzin maar een aardig verhaaltje over jezelf en je boeken-top-vijf! Die boeken-top-vijf is overigens maar 'n toevallige greep uit de keuze. Over twee dagen is ze weer totaal veranderd. Maar één boek zal in elk geval stand houden: **De koningsdochter van Erin**, geschreven door Barbara Bartos-Hippner. Ik denk dat het een Ierse legende is, maar ik weet het niet zeker. Het verhaal speelt zich in ieder geval af in Ierland in de derde eeuw na Christus. Het verhaal lijkt een klein beetje op Sneeuwwitje in 't begin, maar later verdwijnt dat helemaal. Bij de geboorte van Grania, de dochter van koning Cormac, wordt een voorspelling gedaan. De mannen van het hele land zullen strijd voeren om haar. Zoals vaak in sprookjes groeit het meisje op tot een beeldschone vrouw. Een oude, lelijke koning wordt verliefd op haar en wil haar trouwen. Op de huwelijksdag vlucht ze met Dearmid met het liefdesvlekje. Een jongeman waarop volgens 'n andere legende ieder meisje dat hem aankijkt verliefd wordt. De manier waarop ik nu dit verhaal vertel staat in geen verhouding tot het boek. Het lijkt net alsof het een doodgewoon liefdesromannetje is. Maar het boek is zoveel meer en zo mooi geschreven dat ik tranen in mijn ogen krijg elke keer als ik het lees.
Een heel ander boek, dat sommige mensen afstoot, is **Momo en de tijdspaarders** door Michael Ende. Al zijn boeken zijn van grote klasse, maar dit spant de kroon, vind ik. Het meisje Momo woont alleen in een oude ruïne buiten de stad. Ze heeft één heel bijzondere gave: ze kan heel goed luisteren. Zó goed luisteren dat de mensen zichzelf vergeten. De stad vlak bij komt in de greep van de tijdspaarders. Volgens deze grijze heren mag niemand tijd verliezen. Alle tijd moet opgespaard worden. De tijdspaarders krijgen iedereen in hun macht. De stad wordt grijs, grauw en kaal. Alleen Momo blijkt bestand tegen de verlokkingen van de grijze heren en zo botsen ze. Momo blijkt opeens 'n machtige vriend te hebben die haar helpt te overwinnen in een strijd vol toverkracht.
Sommige schrijfsters/schrijvers delen een groot verhaal gewoon in stukjes, 'n serie. Een heel geslaagde serie vind ik die over de familie Tillerman van Cynthia Voigt. Heel mooie boeken van een Amerikaanse schrijfster. Tien boeken van haar hand zijn vertaald in het Nederlands. Acht daarvan bevatten een vervolgverhaal over de Tillermans. Die familie bestaat uit zes personen. Moeder Tillerman, die haar vier kinderen in de steek laat. Dicey, de oudste dochter, die de drie andere kinderen Maybeth, James en Sammy dwars door de U.S.A. naar hun grootmoeder Ab leidt. Hun leven vanaf het moment dat moeder de kinderen in de steek laat totdat Dicey trouwt wordt beschreven in de boeken **Onder de blote hemel, Samen onder dak, Het verhaal van Dicey, De verloren vader** en **Alles op één kaart**. Dan is er nog het boek **Niemand anders dan ik** over de vriend van Dicey, Jeff; De **hardloper** over een oom van Dicey en **Wilhelmina Smiths** over een vriendin van Dicey.
Het vierde boek van mijn lijstje komt velen van jullie waarschijnlijk bekend voor: **Hasse Simonsdochter** van Thea Beckman. Een prachtig boek met historische achtergronden. Het verhaal gaat over het meisje Hasse dat in de zestiende eeuw opgroeit in een arbeidersgezin vlak bij Kampen. Ze ziet er heel anders uit dan normale mensen met haar pikzwarte haar en donkere ogen. Daarom mijden de mensen haar. Hasse vindt het niet zo erg. Ze leert overleven in de rietlanden naast Kampen. Dan wordt ze gered door een jonge edelman, als ze wordt aangevallen door herders. Deze man wordt een paar dagen later bijna terechtgesteld op beschuldiging van moord op één van de herders. Hasse verbidt hem, dat wil zeggen ze trouwt met hem en wordt verbannen. Jan van Schaffelaar, want zo heet de edelman, is in dienst van de hertog van Gelre. Samen met Hasse en een bende huurlingen pleegt Jan overvallen. En dat gaat een keer mis.
Mijn laatste keuze is een wereldberoemd boek voor elke leeftijd: **Winnie the Pooh** van A.A. Milne, het grappigste (en beroemdste) beertje van de wereld. Het klinkt misschien gek, maar als ik een stukje lees uit dit boek, kan ik er weer tegen. En daarom voor iedereen die een opkikker nodig heeft een self-made lied van Pooh:
Sing ho! for the life of a Bear!
Sing ho! for the life of a Bear!
I don't much mind if it rains or snows,
'Cos I've got a lot of honey on my nice new nose!
I don't much care if it snows or thaws,
'Cos I've got a lot of honey on my nice clean paws!
Sing ho! for a Bear!
Sing ho! for a Pooh!
And I'll have a little something in an hour or two!

Barbara Sterk

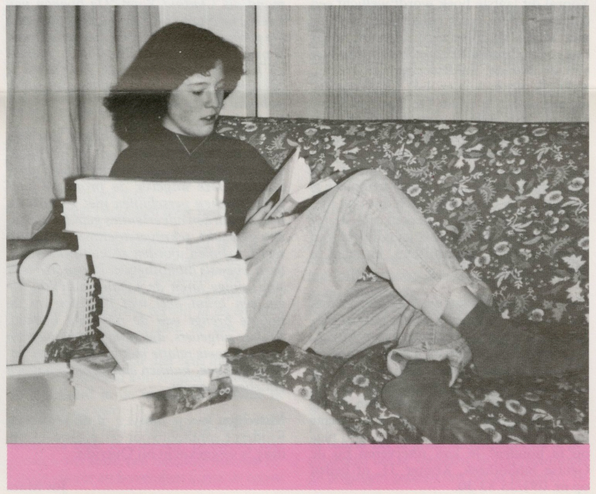

Zeven zevens

Wij hebben Evert Hartman gevraagd een bijdrage te leveren aan onze jubileumkrant. Hier is zijn 'Zeven zevens'.

Alles aanraken wat van ijzer is.
Dat deden mijn broertje en ik op een dag op weg van school naar huis. Geen stukje ijzer binnen handbereik mochten we overslaan. Hekken, kettingen, lantaarnpalen, spijkers in planken, auto's, melkbussen en brugleuningen.
We mochten ons niet vergissen, want anders ging 'het' fout. Wat er precies fout kon gaan wisten we niet. We wisten alleen dat een vergissing fatale gevolgen kon hebben. Daar praatten we niet over. Dat was ook niet nodig, want zonder iets te zeggen begrepen we dat het om iets belangrijks ging. Het aanraken van ijzer tussen school en huis was een geheimzinnige opdracht, waar niets tussen mocht komen. Gebeurde dat toch, dan werd je beslopen door een gevoel van naderend onheil.
Om dit onheil af te wenden zochten we de hele route zorgvuldig af. Bij twijfel gebruikten we een magneet en een paar keer liepen we meters terug, omdat we bang waren een flintertje ijzer over het hoofd te hebben gezien.
Bij thuiskomst vroegen ze natuurlijk 'waar we zolang gezeten hadden'. We verzonnen prompt een smoes, want we beseften intuïtief dat volwassenen de werkelijke reden nooit zouden begrijpen.
Een week later 'bedachten' we iets anders: alles aanraken wat van hout is. Toen kwamen we nog later thuis.
En toen bij zonnig weer de meisjes van de confectiefabriek in een rij voorbij fietsten 'moesten' we over de langsflitsende schaduwen springen. Als je miste en op een schaduw 'trapte' was dat heel ongunstig.
Waarschijnlijk gebeurt er ongeveer hetzelfde met de jongen die ik op onze school altijd de eerste twee treden van de trap zie overslaan. Doet hij dat niet, dan is dat heel vervelend voor hem. Het beste wat hij kan doen is terugkeren en opnieuw beginnen.
Een handige en veel gebruikte methode tegen narigheden is in de wit-zwart betegelde gang de witte (of juist de zwarte) tegels niet aan te raken.
Daar is niets belachelijks aan. Het is ook geen bijgeloof dat je wordt aangepraat, het zit diep in jezelf en is daarom van de grootste betekenis. Het is een magisch ritueel met belangrijke gevolgen. Dat hoef je niet uit te leggen of te verklaren, dat is gewoon zo. En iedereen wéét dat.
Behalve sommige volwassenen die maar één geloof hebben: de wetenschap. Zij denken dat alle gebeurtenissen vroeg of laat verklaard kunnen worden.
Zij halen hun schouders op als een meisje van dertien voor ze met haar huiswerk begint haar tong drie keer heen en weer beweegt. Niet vier of vijf keer, nee – DRIE KEER!
Zij vinden het belachelijk als een derdeklasser voor een belangrijk proefwerk op weg naar school zeven keer het cijfer zeven moet zien.
Zij rekenen met kille cijfers, niet met verborgen krachten, en zij kennen niet de werkelijke waarde van getallen. Integendeel: zij schudden het hoofd om de tennisser die een bal voor de opslag exact vijf keer laat stuiten.
Zulke wetenschappers zijn hun jeugd vergeten. Zij kennen niet meer het geheim van de zeven zevens – in hun wereld is geen plaats meer voor mysteries. Dat is jammer, want zonder mysteries is het leven onleefbaar.

Evert Hartman

Onder luid boe-geroep zal boekminnend Vlaanderen getuige zijn van de Jeugdboekenweek 1992. Van 11 tot 25 maart vliegen heksen door de betrokken luchten boven het vlakke land. Mistflarden grijpen naar ieders keel, terwijl verlammende toverspreuken komen aandrijven op een lauwe wind. Groene schuimbellen spatten sissend open op het water van alle rivieren en beken; een lucht van zwavel blijft tussen de overschaduwde oevers hangen. Volwassenen begrijpen er niets van en prevelen onsamenhangende fragmenten uit vergeten schietgebeden. De Vlaamse jeugd daarentegen kijkt het gevaar met frisse blik in het gelaat en ontmaskert de ware toedracht: Hier moeten de gebundelde krachten van NCJ en VBVB in het spel zijn!

De redactie van de Lemniscaatkrant, ook niet voor een kleintje vervaard, ontdekte de naakte waarheid over de collectieve waanzin die Vlaanderen te wachten staat. De eindconclusie luidt: één week Jeugdboekenweek duurt hier maar liefst veertien dagen en de bedoeling is, onder dekmantels van heksen en tovenaars, de kinderen en de jeugd 'dichter te betrekken bij het boek'. Shakespeare zou welluidend zeggen: 'Much ado about nothing', maar de inrichters van dit festijn weten dat anno 1992 nog heel veel jonge Vlamingen van boeken en leesgenot verstoken blijven. Een werk van liefdadigheid, vermomd onder zwarte capes en punthoeden? Ja en nee, zo ontdekten wij.

JEUGDBOEKENWEEK IN VLAANDEREN

Het Nationaal Centrum voor Jeugdliteratuur (NCJ) bewerkt sinds oktober '91 alle scholen en bibliotheken in de hoop dat zij actief aan de slag zouden gaan tijdens de boekenweek. Resultaat hiervan is, dat zelfs de meest obscure auteurs aan de bak komen via lezingen en signeersessies. Op scholen worden boekenbeurzen ingericht, meestal met de beste bedoelingen, maar soms laat de kwaliteit van het gebodene veel te wensen over. Bibliotheken richten teken-, kleur-, opstel- en poëziewedstrijden in. Jekino, die zich bezighoudt met jeugdfilms, heeft een hele reeks voorstellingen gepland in de belangrijkste bioscopen van het land. Er is zoveel te doen dat de programmabrochure erg volumineus is uitgevallen. Je kan deze brochure aanvragen bij het NCJ, Minderbroedersstraat 22, 2000 Antwerpen (tel. 03/234 16 67).

Dan is er de VBVB (Vereniging ter Bevordering van het Vlaamse Boekwezen, Frankrijklei 93/3, 2000 Antwerpen, tel. 03/232 46 84), waarbij de meeste uitgevers en boekhandels zijn aangesloten. Voor hen is het zaak het ijzer te smeden wanneer het heet is. De Jeugdboekenweek heeft nog maar sinds een paar jaar de verkoop van kinder- en jeugdboeken flink aangezwengeld en thans beginnen ook de lauwen te geloven. De gespecialiseerde kinderboekhandels, die sinds jaar en dag onafgebroken met de promotie van het goede kinderboek bezig zijn, zien lijdzaam toe hoe nu ook opportunistische collega's voor de dag komen met het ei van Columbus. De edelsten onder de uitgevers en boekverkopers gaan onder al dit commerciële gedoe hun gewone gang: ze blijven goede boeken uitgeven of goede boeken verkopen – Jeugdboekenweek of niet.

NCJ en VBVB zorgen samen met de erkende boekhandel voor het boekenweekgeschenk. Wie tussen 11 en 25 maart voor 600 frank aan boeken koopt, mag kiezen uit de drie cadeauboeken, die de boekhandelaar 70 frank het stuk kosten. In een oplage van 10.000 exemplaren worden gedrukt en weggegeven:

- **Azazel** van Bea De Koster (voor 9 tot 12-jarigen)
- **Het HeksenBOEk** of een monsterachtig alfabet van Walter Soethoudt en Ineke Ris (eveneens voor 9 tot 12-jarigen)
- **Zeep!** van Hugo Matthijssen (voor de jeugd vanaf 13 jaar).

Vooral dit laatste boek wordt wellicht een collector's item, want Hugo Matthijssen is niet alleen gediplomeerd filosoof, maar ook nog componist/zanger/tekstschrijver van de Bomen, medewerker van Humo, ziekelijk brein achter het Leugenpaleis, dichter onder de naam Joe Roxy en bezitter van nog talloze andere bedenkelijke persoonlijkheden. Meisjes zijn verlieft op zijn onschuldig ogende baby face en jongens benijden hem om de gevatheid van zijn formuleringen. Een nieuw fenomeen is opgestaan en Hugo voelt zich dus ook niet te beroerd om mee te werken aan de renaissance van het Vlaamse jeugdboek! Van harte proficiat, Matthijsken, en gaat u vooral verder!

Over de Jeugdboekenweek nog één ding: op zaterdag 21 maart gaat een groots griezelfeest door in het Gentse Gravensteen. Daar treden Jan Bardi en Teater Taptoe op voor een levend publiek. Het zal er afgrijselijk aan toegaan en de kinderen die erin willen, moeten aan de portier (een mansgrote rat in colbert en lakschoenen, maar hij ruikt wèl naar riool) beloven hun plas op te houden! Je kan reserveren bij de Gentse bibliotheek, Kouter 31, of bellen op nr. 091/25 33 30.

Bubi 1992
Ieder jaar verschijnt bij uitgeverij Dedalus het jaarboek van de Vlaamse kinder-en jeugdliteratuur, Bubi getiteld. Het is een onmisbare en zeer bruikbare gids voor iedereen die met jeugdboeken te maken heeft. In de eerste plaats is Bubi de spreekbuis van de Vlaamse kinder- en jeugdjury, een verzameling van duizenden jonge lezers uit het ganse land. Zij lezen allemaal alle boeken die voor hun leeftijdscategorie verschijnen (voor zover van Vlaamse hand) en kennen dan in iedere categorie drie prijzen toe. Heel anders dan beroepsrecensenten, die vaak uitgevers te vriend moeten houden, geven deze kinderen en jongeren ongezouten hun mening en krijgen auteurs, illustratoren en uitgevers zowel lof als vernietigende kritiek. Heel mooi! Verder vind je in Bubi alle adressen van auteurs, illustratoren, vertalers, recensenten, uitgeverijen, organisaties, kinderboekwinkels, tijdschriften en een lijst van boeken die in het afgelopen jaar bekroond werden. Het voorwoord is van Inge Sierens. Rindert Kromhout mocht dit jaar een inleidend stukje schrijven en daaruit pikken we graag de volgende passages:

Het is niet moeilijk een verklaring te vinden voor het feit dat kinderjury's over het algemeen totaal andere boeken bekronen dan volwassenen. Een auteur als Evert Hartman weet gemakkelijker een groot jeugdig publiek aan zich te binden dan iemand als Cynthia Voigt. De boeken van Evert Hartman zijn niet moeilijk te lezen. De verhalen zijn rijk aan actie, de opbouw is overzichtelijk, de taal vrij vlak, evenals de karakters, die dan ook eenvoudig te plaatsen zijn. Onverwachte wendingen in opbouw zijn er niet zoveel.

En verder:

De populariteit van de boeken van met name uitgeverij Lemniscaat is overigens ook het gevolg van de voortreffelijke wijze waarop deze uitgever de promotie aanpakt. Boeken verschijnen niet geruisloos, nee, er worden advertenties geplaatst, posters gemaakt, schrijverstoernees georganiseerd. Scholen worden rechtstreeks benaderd, evenals bibliotheken. Bovendien is er sinds enige jaren de Lemniscaatclub, die via een krant heel wat kinderen op de hoogte brengt van de nieuwste boeken. Andere uitgevers, die minder hard werken aan een goeie relatie met het lezend en kopend publiek, kunnen aan Lemniscaat een voorbeeld nemen.

Misschien lees je morgen in de krant dat Rindert Kromhout voor een gigantisch bedrag is weggekocht bij Querido...

Jos Maes

EEN STAARTJE GRIEZELEN

We konden in de vorige krant niet al onze griezelverhalen kwijt. Dus, ter gelegenheid van de Jeugdboekenweek in Vlaanderen, nog een paar mooie griezelgedichten.

DUIZEND ANGSTEN

Er dwaalt een heks rond in de straat
Vampieren vliegen om het huis
De duivel volgt je waar je gaat
Onder je bed loert vreemd gespuis

Deze nacht dansen de witte wieven
En in je tuin – het heeft geen naam! -
Verzamelen zich kinderdieven
Ze klimmen naar je open raam.

Er is geen nacht of er gebeurt wel wat,
Zoveel te horen, niets te zien.
En je beseft dat jij misschien
Vanavond aan de beurt bent, schat!

BEZEMRITJE

Als er een ster valt, mag je een wens doen.
Ik wenste eens dat ik kon vliegen.
Er kwam een bezem op me af en toen...
Welja, je denkt nu dat ik sta te liegen
Maar goed, geloof het of geloof het niet
De aarde werd heel klein, de maan kwam dichterbij
Ik ging zo snel dat ik de melkweg achterliet
En voor ik het goed wist, was ik de laatste ster voorbij
Daar zat ik dan, de bezem ging zijn eigen weg
Alles donker, koud en leeg – ik wenste dat ik van mijn leven nooit wensen had gehad.
Ik viel en landde naast mijn bed. Au! Pech...

't Enge restaurant

– Hans Dorrestijn

'k Heb als kind zoveel geleden,
honderd maal zoveel als jij.
Ik had ouders hele wrede.
'k Kreeg daaglijks op mijn lazerij.
Mijn lot was door de weeks te dragen,
al sloegen ze met harde hand,
maar 'k moest alle zaterdagen
met ze mee naar 't enge restaurant,

't enge enge enge restaurant!

Daar liepen twintig ober-kelners tierend af en aan,
enkel om de kinderen te jennen.
Die kregen poffertjes gevuld met levertraan
of ijs met mayonaise om ze te verwennen.
En als je het niet opat, sloegen obers met een stok.
Ze sleurden je het restaurant door naar de kok.
In de keuken had de kok wel duizend vorken en messen.
Hij prikte meer in kinderen dan in rollade of in konijn.
'Ah, ist das wier ein Kind das nicht will fressen?!'
brulde hij. Je wist meteen hoe vreeslijk wreed je straf zou zijn.

'Hou je handjes eerst maar eens een poosje in die hete ketel soep.
En geen gejank. En haal ze er pas uit als ik je roep.
En kijk maar niet zo vies. Ze is getrokken van bouljon.
Er zit een beetje prei in, maar 't meeste champignon.
En als je niet wilt eten ventje, is je mond misschien te klein.
Dan nemen we dit vleesmes. Hou je vast want het doet pijn.
En dan snijden we je mondhoek hier en hier een stukje in...'
Je schreeuwde en je bloedde en dan had de kok zijn zin.

Je moest het hete spekvet drinken van net uitgebakken spek.
Dan zat je hele mond onder de blaren.
Je moest het braaksel eten, ook al had je heel geen trek
van kindertjes die misselijk geworden waren.
Als je terugkwam in de eetzaal, vol met bulten, onder 't bloed,
dan lachten alle obers en dan riepen ze: '*Net goed!!*'

Je ouders hadden al gegeten, maar dan zei je moeder: '*Snoes,*
er staat voor jou een bordje, raad eens, heerlijk, chocolademoes!'
Er kropen dikke pissebedden uit een puddinkje met zand
en je rende gillend uit het enge restaurant,

't enge enge enge restaurant.

Uit: **Als je goed om je heen kijkt zie je dat alles gekleurd is** (uitgeverij Querido).

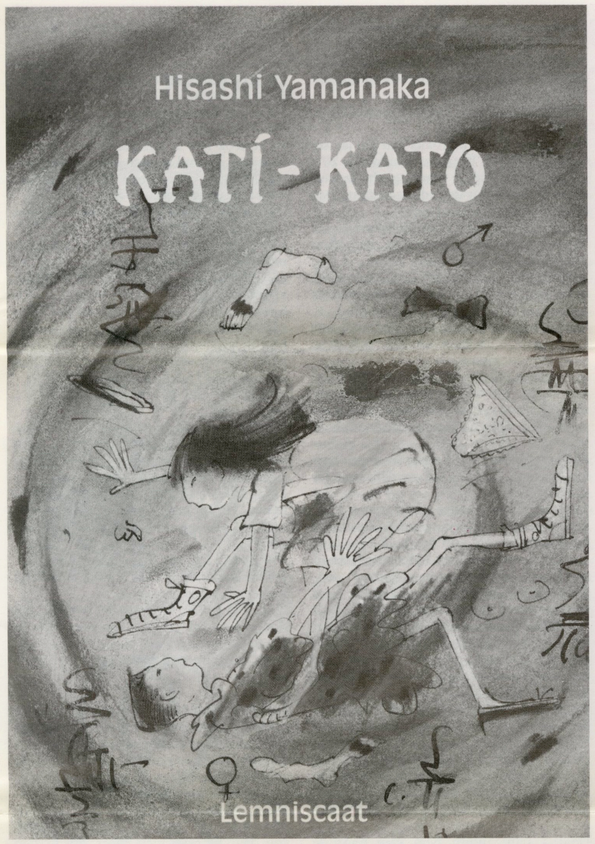

Sommige mensen vinden dat jeugdboeken vaak zo vol problemen zitten, dat er zo weinig te lachen valt. Al die mensen moeten maar snel **Kati-Kato** van Hisashi Yamanaka lezen, een boek vol absurde en komische situaties. Het gaat over een meisje, Kati, en een jongen, Kato, die in een heel vreemde situatie terechtkomen.

FRAGMENT

Het was vlak na het begin van het nieuwe schooljaar. De onderwijzeres, juffrouw Mitsuko Ono, kwam de klas binnen met een meisje dat ongeveer even groot was als ik. Ze zei dat het een nieuwe leerlinge was. Ik had meteen al het idee dat ik die kop eerder ergens gezien had, zonder me op dat moment precies te kunnen herinneren waar.
Toen ze zich voorstelde, wendde de hele klas zich en bloc tot mij. Ze heette 'Kati Saito' en onze namen verschilden maar één letter.
Opeens keek ze me strak aan.
'Hé, als dat niet mijn kleine, lieve Katootje is! Of heb ik het mis? Jij bent toch het jongetje dat in zijn broek plaste toen we bij elkaar in bed lagen!'
Ik sprong overeind. Opeens wist ik het weer.
Vroeger zaten dat meisje en ik samen op de kleuterschool De Madelief. Dat was voordat ik naar Morino verhuisde; we woonden toen in Tokio. Op de kleuterschool zaten we in dezelfde klas, maar daarna ging ik naar een andere lagere school dan zij en sindsdien ben ik haar uit het oog verloren. Ik begon heel snel na te denken. Als ik nu zou laten merken dat ik haar kende, dan zat ik voorlopig behoorlijk in de puree: voor de rest van het jaar zou ik het 'kleine-lieve-Katootje-dat-in-zijn-bed-plast' zijn.
Ik draaide mijn hoofd om op een manier die duidelijk maakte dat het natuurlijk om iemand anders ging.
'Echt? Wat gek,' vervolgde ze. 'Omdat je kletsnat was, had mijn moeder je een van mijn onderbroekjes aan gedaan. Eenmaal thuis, was je vergeten je eigen onderbroek aan te doen en toen je moest plassen kon je je vogeltje er niet uit krijgen en begon je te gillen: "Mijn piemeltje is weg!" En ontken het maar niet. Jij bent het wel degelijk hè, mijn kleine Kato...'
Je kunt wel nagaan dat de klas zich krom lachte; sommigen vielen zelfs van hun stoel van het lachen: Kati was op de kleuterschool al een ontzettende kletskous geweest en dat was ze nog steeds!
Ik wist niet meer wat ik moest doen; ik was op een punt aangekomen dat ik onmogelijk nog kon zeggen: 'Ja, ik ben Kato'. Ik raapte al mijn energie bij elkaar en schudde wanhopig van nee met mijn hoofd.
'Doe nu maar niet of je nergens van af weet, we zaten in de klas van de Eekhoorntjes. Op een dag was je na je middagdutje nog half in slaap en heb je de rijst uit het bordje van de kat gegeten.'
'Nee, nee, dat was iemand anders,' schreeuwde ik.
Kati wierp me een verwijtende blik toe en zei zachtjes tegen me terwijl ze haar hoofd boog: 'Je was het wèl...'
Dikke tranen begonnen over haar wangen te rollen.
De ellende was dat ze gelijk had, ik was het namelijk wel degelijk. Hoe zou ik het trouwens hebben kunnen vergeten? We zaten op een dag samen in bad, toen ze heel hard aan mijn dinges trok, terwijl ze tegen haar moeder zei dat ze er ook zo een wilde. Zo'n pijn vergeet je niet.
En dát, terwijl ik haar niet eens luid en duidelijk de waarheid kon zeggen, zonder mezelf helemaal in de nesten te werken! Ik was in de val gelopen.
Toen de juffrouw haar zag huilen, probeerde ze haar te troosten. 'Iedereen vergist zich wel eens; een heleboel mensen lijken op elkaar en bovendien komt de naam Kato Saito veel voor... Je zult wel veel van je vriendje hebben gehouden dat je nog steeds aan hem denkt...'
'Ja, we waren verloofd en we hebben elkaar zelfs gezoend...'
De klas liet een spottend 'oeioei' horen. De juffrouw zelf leek van haar stuk gebracht. Maar dát was gelogen, ik had haar nooit gezoend!
Als Kati maar alsjeblieft niet naast me komt zitten, dacht ik, maar van dat stomme mens van een Ono (die hoort nog van me) mocht ze zitten waar ze wilde. Toen ze eenmaal naast me zat, keek Kati me met een uitnodigend glimlachje aan waarop ik met een minachtend zwijgen antwoordde. Ze boog zich met een onschuldig gezicht naar mij toe.
'Nou, mijn kleine Kato, doe je broek eens uit!'
Wat wilde ze nu weer? Ik wierp haar een wanhopige blik toe. Ik wist dat ze een echte kattekop was, maar ik had nooit gedacht dat ze zo gemeen zou worden.
'Ik ben van alles op de hoogte, je hebt drie moedervlekken naast elkaar op je ronde billetjes. Spreek het maar niet tegen.'
'Wat weet jij daar nu van? Jij hebt mijn billen nog nooit gezien!'
'Wees maar gerust,' zei ze met een zelfvoldaan gezicht, 'ik ben niet helderziend, maar ik weet het gewoon. Zeg, mag ik straks na school met je mee naar jouw huis, dan komen we er gauw genoeg achter of je mijn kleine Kato bent of niet.'
'Hou op alsjeblieft!'
'Ja, maar het is erg belangrijk voor me, anders kan ik er vannacht vast niet van slapen.'
'Dat is jouw probleem!'
'Waarom doe je zo flauw tegen mij? De juffrouw heeft gezegd dat je aardig moet zijn tegen de nieuwe.'
'Moet je die horen! Ja, tegen een nieuwe die een beetje verlegen is en braaf en bescheiden, maar jij, jij bent gewoon een zeurkous.'
'Maar we kennen elkaar toch al heel lang en weet je trouwens dat ik met niemand over ons geheim gepraat heb?'
'Ons geheim? Wat voor een geheim?'
Ze keek bedachtzaam om zich heen en fluisterde me in het oor: 'Dat jij mijn grootmoeder om zeep hebt gebracht...'
Ik bleef trillend en stamelend zitten, niet in staat om ook maar iets terug te zeggen.

Dat was waar ook. Ik was het vergeten, of liever gezegd, ik had alles in het werk gesteld om het te vergeten.
Het was herfst en we zaten in de hoogste klas van de kleuterschool. Ik was direct na school bij Kati gaan spelen. Haar moeder wachtte ons die dag niet op bij de bushalte en toen we in het huis waren, hadden we Kati's grootmoeder helemaal alleen aangetroffen. Ze zat op de veranda in een rotanstoel met haar mond wijd open te slapen. Toen we dichterbij waren gekomen, zagen we dat een dikke vlieg haar mond in en uit vloog. Kati probeerde haar grootmoeder toen wakker te maken. Aangezien deze bleef slapen, trachtte ze haar mond dicht te doen, maar de mond ging niet dicht.
'We moeten iets doen... Die vlieg in haar mond, dat is vies...'
'Wacht,' zei ik tegen haar, 'ik weet wat.'
Ik had een spuitbus met insekticide ontdekt in een hoek van de veranda. Psst, ik spoot er een flinke hoeveelheid van in grootmoeders mond.
Daarna gingen we in de tuin schommelen. Toen de moeder van Kati terug was gekomen, was ze lijkbleek. Ze riep me om me te zeggen dat de grootmoeder van Kati zojuist was overleden en dat ik maar een andere keer moest terugkomen om te spelen. Mijn moeder kwam me ophalen en we gingen naar huis.
Kati kwam een week later weer naar school.
'Mijn grootmoeder is gestorven omdat jij insekticide in haar mond hebt gespoten,' zei ze tegen mij, 'maar dat is een geheim. Ik zal het aan niemand vertellen, dat beloof ik.'
Die dag holde ik van school naar huis en de schrik zat er goed in. Daarna had ik geprobeerd het te vergeten, ik had wanhopige pogingen gedaan om het te vergeten. Ik was er bijna in geslaagd, maar ergens diep in mij weggeborgen was er iets blijven hangen. Misschien houd ik daarom bijvoorbeeld niet van vliegen. Ja, ik weet wel dat niemand van vliegen houdt, maar ik heb er echt een hekel aan. Er hoeft er maar één de klas binnen te vliegen, of ik zie alleen die vlieg nog maar en ik ben niet in staat te volgen wat de juffrouw zegt. In de kantine gaat het net zo: als ze boven mijn bord komen cirkelen kan ik geen hap meer door mijn keel krijgen. Er is nog iets: ik kan er niet tegen spuitbussen met insekticide aan te raken, daar heb ik een afkeer van. Als dat per ongeluk toch gebeurt moet ik een uur lang mijn handen wassen voordat ik weer rustig word.

Ik observeerde haar zonder het te laten merken. Vergeleken met de andere meisjes van de klas zag ze er best leuk uit met haar knipperende ogen en haar lange wimpers, haar reeds veelbelovende meisjesborsten en haar spillebenen, maar in mijn ogen was ze alleen maar een weerzinwekkende heks!
'W... wa... wat ben je van plan?' stamelde ik.
'Niets, ik wil alleen dat we vrienden zijn, net als vroeger...'
'Zoe... zoe... zoek iemand anders! Er zijn er een heleboel d... d... die beter zijn dan ik.'
'Kan zijn, maar die ken ik niet!'
'Ik k... k... ken jou ook niet!'
Ik deed een laatste poging om me van den domme te houden. Ik had geen andere keus. Juffrouw Ono heeft ons eens in de les uitgelegd dat het twintig jaar duurt voordat een moord verjaard is. Ik weet het nog heel goed. Het had me vast getroffen vanwege die duistere herinnering die ik ergens in mijn hart had weggeborgen.
'Mij best,' zei ze met een spottend lachje, 'dan ken je me niet, maar je moeder zal meteen weten wie ik ben. Toen we op de kleuterschool zaten, heb ik haar eens beloofd dat ik met je zou trouwen.'
Ik realiseerde me dat de hele klas grinnikend naar ons keek. Kenji Sakui zei keihard zodat iedereen het kon horen: 'Wie heeft er geen piemeltje? Kleine-lieve-Katootje-die-in-zijn-bed-plast!'
Maar zelfs hun gelach kon me niets meer schelen. De grootmoeder was nu zes jaar dood, dat betekende dat het dus nog veertien jaar duurde voordat er sprake zou zijn van verjaring. En dan drong daar tot overmaat van ramp die tuttebel plotseling mijn leven weer binnen! Alleen al bij de gedachte aan het lot dat me te wachten stond, zou ik willen sterven...
Aan de andere kant bedacht ik dat als die kletskous aan niemand iets had gezegd, ze daar wel haar redenen voor zou hebben. Ik zag het allemaal weer voor me. Nadat ik er insekticide in had gespoten, bleef de mond van grootmoeder wijd open staan. Kati had toen verklaard dat we absoluut een middel moesten vinden om hem weer dicht te krijgen. Ze had de houten hamer van de constructiedoos gepakt en er een tik mee gegeven tegen de onderkant van de kin van de oude dame. Met een schok herinnerde ik me opeens het afgrijselijke gekraak dat erop volgde. Het kon dan namelijk zijn dat de grootmoeder was overleden omdat ze op dat moment haar tong had afgebeten...
Natuurlijk! Het was zelfs zo dat Kati daárom tegen niemand iets gezegd had en er een 'geheim' van had gemaakt! Ik voelde me van een zware last bevrijd, maar durfde de discussie over de grootmoeder niet te hervatten. Kati had het in haar hoofd gezet na school met mij mee te gaan naar mijn huis. 'Als jij me niet mee wil nemen, dan vraag ik iemand je adres en ik ga hoe dan ook.'
'We mogen na schooltijd niet blijven rondhangen!'
Het was niet mijn gewoonte om me zo achter de regels te verschuilen, maar ik wist niets beters te zeggen. Ze leek er totaal niet door uit het veld geslagen te zijn.
'Ik heb in de pauze mijn moeder opgebeld en ze vindt het goed. Je hebt pech gehad. Ze vindt het trouwens heel leuk dat we elkaar hebben teruggevonden en ze heeft me opgedragen tegen je moeder te zeggen dat ze haar komt opzoeken zodra ze klaar is met de inrichting van ons huis.'

Blauwe plekken

We hebben jullie nu wel lang genoeg in spanning laten zitten. In de vorige krant hebben we jullie al lekker gemaakt en na het interview met Anke de Vries op pagina 1 en 2 van deze krant, ben je vast helemaal nieuwsgierig naar haar nieuwe boek. Hier is dan het beloofde fragment uit **Blauwe plekken**. Dan kun je eindelijk zelf kijken wat je ervan vindt...

FRAGMENT

Het was weer zover. Judith hoorde het aan de manier waarop de voordeur werd dichtgeslagen; aan de stappen op de trap. Haar adem stokte en haar blik vloog de kamer rond. Was alles in orde? Niets wat opviel? Dat was het belangrijkste. Niets mocht opvallen; zijzelf het allerminst.
Haar broertje Dennis stapelde een blokkentoren. Hij was zo verdiept in zijn spel dat hij de stappen niet eens hoorde. Of kwam het door de muziek... De radio!
Judith veerde overeind en draaide zenuwachtig het knopje van de transistor om.
Te laat! Haar moeder stond al in de deuropening, haar jas nog aan.
'Mamma, mamma!' Dennis liet zijn blokken meteen in de steek en holde met uitgestrekte armen op haar af.
Het gezicht van haar moeder veranderde; dat gebeurde altijd als ze naar Dennis keek. Ze tilde hem op en begon hem te knuffelen.
'Dat is nog eens een hartelijk welkom,' zei ze.
Dennis knelde zijn armen om haar hals en plakte zoenen op haar wangen.
'Dag mamma,' mompelde Judith. Ze bleef toekijken, de armen slap langs haar lichaam. Ze zag hoe Dennis de kammetjes uit haar moeders haar trok en die in zijn eigen donkere krullen stak.
'Ikke mooi,' lachte hij.
'Gek jochie, geef die kammetjes terug.'
Maar Dennis wurmde zich los en holde ermee naar de keuken.
'Ikke mamma's kammetjes,' gilde hij uitgelaten.
Het haar viel nu in sluike strengen langs haar moeders gezicht; blond, net als dat van Judith. Ze liep naar de ladenkast en zocht naar een elastiekje om het samen te binden.
'Wat sta je daar te kijken? Heb je niks beters te doen?' snauwde ze in Judiths richting.
Judith schoof vlug weer aan tafel. Stom om niet eerder te gaan zitten. Ze boog zich over haar schrift om verder te schrijven aan het opstel dat morgen klaar moest zijn. 'Een middag vrij' had ze als onderwerp gekozen. Ze had al een half kantje vol, maar ineens was haar hoofd helemaal leeg en kon ze niets meer bedenken.
Haar moeder trok ongeduldig haar jas uit en mikte hem op een stoel. Moest zij eens proberen!
'Je dacht zeker dat ik achterlijk was, hè? Dat ik niet doorhad dat de radio aanstond.'
Judiths hart begon te bonken. Ze had gehoopt dat haar moeder het niet gemerkt had. Wat moest ze doen? Zwijgen of iets zeggen? Alle twee zou fout zijn, wist ze van tevoren. Dennis had aan het knopje van de transistor zitten draaien en toen hoorden ze zo'n vrolijk liedje dat ze hem niet onmiddellijk had uitgezet. Daarna was ze aan het opstel begonnen en de radio vergeten.
'Geef antwoord!'
'Dennis...' hakkelde Judith, 'Dennis draaide aan het knopje en...'
'Weet je wat zo achterbaks van jou is,' sneed de stem van haar moeder, 'dat je zo'n klein jochie altijd de schuld geeft. Je weet dat ik niet wil dat de radio aanstaat. Dan krijgen we last met de buren.'
'Hij stond niet hard, hoor. Echt niet.'
'Je gaat toch niet tegenspreken, hè?' Haar moeder kwam op haar af.
Judith dook automatisch in elkaar en bedekte haar hoofd met haar armen, maar er gebeurde niks. Ongerust wachtte ze af.
'Altijd dat stiekeme gedoe van jou,' siste haar moeder, 'die eeuwige achterbakspheid, daar word ik kotsmisselijk van.'
Ze verdween naar de keuken; het leek wel een vlucht. Judith hoorde de kraan lopen. Ze wist dat haar moeder water over haar polsen liet lopen en haar gezicht natmaakte.
Dennis dribbelde de kamer weer in. 'Spelen, spelen...' dwong hij en trok aan Judiths trui.
Met trage bewegingen stond ze op. Gek, haar armen en benen werden altijd van lood als mamma zo'n bui had. Hoe lang zou het deze keer duren? Het onzekere afwachten was soms nog het ergste.
Toch verliep het deze keer anders: haar moeder bleef in de keuken. Ze had de transistor meegenomen en luisterde naar het nieuws. Niet lang; al snel schakelde ze over op een andere zender. Muziek deze keer, luide muziek; de radio stond veel harder dan vanmiddag.
Judith klapte haar schrift dicht; haar opstel zou ze na het eten wel afmaken. Nu lukte het toch niet. Eerst het speelgoed van Dennis opruimen en hem in bad doen.
Ze raapte alles van de vloer en stopte het in de speelgoeddoos. Dennis was gelukkig niet lastig. Hij probeerde zelfs mee te helpen.
Daarna nam Judith hem mee naar de douchecel, pakte de teil en vulde die met water. Dennis haalde zijn eend om hem te laten zwemmen en begon zich uit te kleden. Zijn mollige vingertjes peuterden aan de knoopjes van zijn blouse. Te moeilijk. Dan de schoenen maar, dat ging wel.
Terwijl Judith zich even omdraaide gooide hij een schoen in de teil.
'Schoen ook zemmen,' brabbelde hij triomfantelijk.
'O, Dennis, wat doe je nou!' riep Judith en viste het kletsnatte schoentje uit het water.
'Schoen is ook eendje,' zei Dennis.
Hij keek haar zo stralend aan dat Judith erom moest lachen. Soms kon je echt niet boos op hem worden.
Opeens zag Judith haar moeder in de deuropening staan. Ze had haar niet horen aankomen doordat de kraan liep. Het druipende schoentje kon ze niet verbergen: haar moeder had het al gezien. Woedend graaide ze de schoen uit haar handen.
'Dat doe je expres, om mij te pesten. Z'n nieuwe schoenen nog wel!' Ze trok Judith uit de douchecel en rammelde haar door elkaar.
'Nee, mamma...' Judiths stem was klein en wanhopig. 'Echt niet.'
De slag op haar wang kwam hard aan. Dan een droge pets op de andere kant. Judith probeerde de volgende slagen te ontwijken.
'Niet doen, mamma,' smeekte ze, 'niet doen...'
Haar moeder rukte woest aan haar haar. Ze moest niet gillen, zeker niet gillen. Dan werd haar moeder nog driftiger.
'Gemene treiterkop!' Het regende nu slagen en stompen. Judith voelde iets lauws langs haar lippen lopen. Haar hoofd knikte heen en weer.
Ze opende haar mond om te gillen, maar er kwam geen geluid. Haar schreeuwen werd gesmoord door ijzeren vingers die haar keel dichtknepen. Ze stikte, stikte en was alleen maar in staat vreemde gorgelgeluidjes te maken.
'Mamma, mamma...' Een ijl stemmetje dat van ver leek te komen. De vingers lieten los, Judith smakte tegen de grond, waar ze kokhalzend bleef liggen.
In een waas zag ze haar moeder staan, groot en dreigend, ze leek tot aan het plafond te reiken.
Daar was Dennis met ogen vol schrik.
'Mamma boos?' Zijn lip trilde.
Er vertrok iets in het gezicht van Judiths moeder. Ze bukte zich en knelde hem wanhopig in haar armen. Dennis schopte wild met zijn benen.
Ze liet hem onverwacht los en verdween naar de keuken.
Judith krabbelde overeind en wankelde naar de douchecel. Haar handen trilden toen ze met een washandje het bloed afveegde dat uit haar neus druppelde. Als haar neus maar niet te veel opzwol. Dan zou ze weer een paar dagen thuis moeten blijven. Ze probeerde met koud water het bloed te stelpen. Haar keel deed pijn toen ze haar hoofd achterover hield.
'Judith au?' vroeg Dennis schuw.
'Nee... nee.'
Haar stem klonk vreemd hees, als van een ander. Maar ik lijk ook een ander, schoot het door haar heen toen ze naar haar gezicht in de spiegel keek.
Traag kleedde ze Dennis uit en stopte hem in bad. Hij zat heel stil en liet zich gewillig wassen. Hij speelde zelfs niet met zijn eend.
'Judith isse lief,' zei hij ernstig.
Judith lachte door haar tranen heen. Het was een rare, scheve grijns.
'Judith isse lief,' herhaalde Dennis. Hij sloeg zijn natte armpjes om haar hals en gaf een zoen op haar neus. Ze kon een kreet van pijn nog maar net onderdrukken.

Judith luisterde naar de regen die neersijpelde op de dakpannen. Het eentonige geruis stelde haar enigszins gerust.
Ze rilde. Het was koud en vochtig op haar zolderkamer. Alleen haar wangen gloeiden, alsof ze koorts had.
Haar vingers gleden over haar gezicht. Haar neus viel mee; met een beetje geluk zou daar morgen niets meer van te zien zijn. Maar de striemen in haar hals verdwenen niet zo snel.
En morgen hadden ze gym... Moest ze weer een smoes verzinnen, net als de vorige keer, toen ze zoveel blauwe plekken had. Gelukkig zat ze nog niet lang op deze school. Het zou misschien niet opvallen. Maar ze vond het vervelend om tegen de meester te liegen, hij was net zo aardig.
Ineens dacht Judith aan het opstel dat nog niet af was. Ook dat nog! En het schrift lag beneden.
Judith draaide zich om. Ze was opgelucht dat ze in bed lag. De maaltijd was in stilte verlopen. Alleen Dennis brabbelde zo nu en dan in zijn eigen taaltje en keek zijn moeder onderzoekend aan; ook hij voelde de verstikkende sfeer.
Ze had nauwelijks een hap naar binnen kunnen krijgen, maar durfde ook niet te weigeren uit angst voor een nieuwe uitbarsting.
Na het eten had ze Dennis naar bed gebracht en daarna had ze snel haar eigen kamer opgezocht.
Doodstil was ze blijven liggen toen haar moeder later op de avond bovenkwam. De deur ging zacht open; voetstappen in haar kamer, die stilhielden bij haar bed. Een stem die fluisterde: 'Slaap je?'
Judith hield haar ogen dicht en deed of ze sliep. Dat was heel moeilijk als je hart zo tekeerging.

De Boekhandel,
een bron van verrassingen

We doen al jaren pogingen om clubleden over te halen regelmatig eens in een boekhandel rond te snuffelen. In een beetje assortimentsboekhandel vind je namelijk altijd wat leuks: boeken over de gekste dingen, een leuk cadeautje voor jezelf of iemand anders.
Langzamerhand schijnt het een beetje te lukken. Maar niet door al onze mooie verhaaltjes, maar om... de reductiebonnen in te wisselen.
Overigens, die prijs op de reductiebon voor **Spoorloos verdwenen** was natuurlijk een vergissing. Bovendien was door een fout **Spoorloos verdwenen** voor de tweede keer in korte tijd 'op de bon'. Sorry voor deze fout. We zullen het nooit meer doen.

Leuk initiatief

De Studentenvereniging Covatjo schrijft ons dat zij op 18 maart hun eerste literair café organiseren. En wie hebben ze daarvoor uitgenodigd? Evert Hartman. Die heeft inmiddels toegezegd. Hoewel dat niet zo duidelijk in de brief staat hebben wij toch de indruk dat dit literair café toegankelijk is voor iedereen. Dus, clubleden uit Zwolle en omgeving, opgelet: woensdagavond 18 maart. Het adres is Campus 7, 8000 GA Zwolle. Wil je informatie, bel dan 038-656022.

Taalgrappen

Toen ik je daar zag staan
zag ik je direct al zitten
maar toen ik ging zitten
zag jij me niet meer staan.

Voorkomen?
dat wilde zij voorkomen
omdat ze haar voorkomen niet meehad.

Kabouter Piggelmee is reusachtig klein.

EEN PODIUM VOOR EIGEN WERK

Waarom de uilen de dood aankondigen

Vanaf het begin van de wereld zijn het de uilen geweest, die alles zagen aankomen. De dieren weten vaak meer dan de mensen. De mensen zijn in de loop van de tijd veel vergeten.
Eens kregen de arend en de gier hooglopende ruzie. Ze besloten het op leven en dood uit te vechten.
De gier ging eerst naar de uil. Hoe zal de afloop zijn?
'Je zult het gevecht met de dood bekopen', zei de uil.
'Waarom heb je me niet gewaarschuwd', zei de gier. 'Nu is het te laat. Ik moet vechten.'
Het ging zoals de uil had gezegd. Maar de uil had de woorden van de gier onthouden. En sindsdien waarschuwt hij als hij de dood ziet aankomen.
Luister maar: 'Dood! Dood! Dood! Dood! Dood!'

Ives Leemans, Mechelen

Einde van het schooljaar

Geslaagde eindexamenkandidaten
mensen die ik liefheb
verdwijnen
voorgoed uit m'n leven
Gek
nu plotseling
zijn ze weg
Nooit
zal ik ze meer zien
Alsof
een periode in mijn leven
wordt afgesloten
Over een jaar
verlaat ik zelf
nog meer.

Metha

Doorkijkje

Als ogen zijn
de vensters
van de ziele,
waarom
wast men dan
niet vaker de
ruiten
of
is het licht
uit
van binnen?
Ik zie niets

SvdL

Net als ik

Ik zou wel eens willen weten
of jij hetzelfde voelt als ik
of je 's avonds niet kan slapen
en je huiswerk maken
omdat je stiekem zit te hopen
en te dromen, net als ik.

Ik zou het kunnen weten
door het simpelweg te vragen
maar ja...

Femke

Voor Jean

Eens kreeg ik een roos
ze verwelkte
ze verdorde
en onze liefde doofde

Toen kreeg ik een nieuwe roos
ik droogde ze
haar blaadjes hangen onder het stof
Maar toch...
dit was voldoende
om onze liefde te doen bloeien
als een roos.

Sofie

BRIEVEN

Ik wilde nog wat vragen. Ik vind **Wonderkinderen** van Thea Beckman en **Kladwerk** van Anke de Vries mooi. Maar omdat ik 13 ben, en die boeken voor kinderen vanaf 12 zijn, krijg ik daar dus (denk ik) geen korting op. Of toch wel?

Naschrift redactie,
Beste anonieme briefschrijver: Al was je 80 en wilde je een prentenboek voor jezelf! Je kunt elk boek waar korting op wordt gegeven kopen ongeacht je leeftijd.

Beste Lemniscaatclub,
Ik wilde nog even reageren op de oproep wat wij van het omslag van het boek **Alleen op een eiland** vonden. Ik vond het niet mooi, maar vond het wel bij het boek passen.
Merel Lingbeek, Apeldoorn

Naschrift redactie,
Hmmmm...

Hoi,
Ik ben nou een jaar lid en vind de kranten van jullie hartstikke leuk. Maar ik heb brieven gelezen van mensen die al vanaf het begin lid zijn. Het lijkt me leuk om alle kranten te hebben. Ik wou vragen of jullie ze nog hebben of iemand weten die ze kwijt wil.
Marieke Boerema
Kievitweg 24
9765 JZ Paterswolde

Naschrift redactie,
Wij kunnen je helaas niet helpen, maar misschien anderen wel. Succes!

Zo'n 5 jaar geleden werd ik lid van de Lemniscaatclub. De eerste krant (slechts vier pagina's) was pas uit. In die allereerste krant werd de redactie voorgesteld; er stonden fragmenten in uit boeken en slechts een half interview (de rest stond in de tweede krant). De kwaliteit en hoeveelheid Lemniscaatkrant werd steeds beter; onder andere kwam er het Podium voor eigen werk.
Tegenwoordig is de krant natuurlijk veel dikker, krijg je meer informatie en heeft elke krant een thema. Ik vind dat de krant door de jaren heen duidelijk is gegroeid. Hoewel ik de eerste kranten toen ook perfect vond.
Ik hoop dat de Lemniscaatkrant nog jaren, ééuwen doorgaat.
Groetjes, Marie-José Buysrogge.

PENVRIENDEN

Hoi lui, ik ben Ivet en ben 12 jaar, 9 februari 13, en ben op zoek naar een penvriend/in van 12-13 jaar! Mijn hobby's zijn: toneel, schrijven, muziek, lezen, beetje tennis en kletsen. Natuurlijk ook pennen! Sorry, maar ik haat paarden en vind het heerlijk om lange brieven te schrijven. Postzegel erbij: antwoord terug. Dus pennen hè!
Ivet Serincsay
Koning Willem III straat 3
3981 BW Bunnik

Hoi..!

Hallo, ik ben een meisje van 10 jaar en ik zou graag met een meisje van 10-14 jaar willen pennen. Mijn hobby's zijn: badminton, lezen en lange brieven schrijven. Als het kan een pasfoto erbij doen! P.S. Dezelfde hobby's hoeft niet!
Sabrina Mesbahi
R. Scottstraat 17 III
1056 AW Amsterdam

Bonjour iedereen!!
Ben jij ook helemaal verslaafd aan brieven krijgen en pennen? Dat is dan helemaal te gek, want ik zoek **een heleboel** (= veel kans op antwoord) penvrienden/vriendinnen. Mijn hobby's en dergelijke krijg je als je pent wel te weten. Dus stop met het lezen van deze krant en begin met pennen. Postzegel zou wel makkelijk zijn, maar als je onwijs leuk schrijft niet super nodig. (Voor België wordt dat moeilijk). O ja, ik ben 14 jaar, dus van 13-17 jaar is helemaal perfect. Tot pens, knuffels, xxx-jes, groetjes.
Mirjam Alsema
G. Vermootenstraat 22
2064 XR Spaarndam

Hou doe..!

Help!
Mijn brievenbus verhongert!! Welke boekenwurm heeft zin om te schrijven? Ik ben 14 jaar en mijn adres is:
Joyce Zweers
Korenweg 15
7064 BW Silvolde

Hai, welk meisje/jongen tussen 14 en 16 jaar wil graag met mij pennen? Ik ben Aline en ik ben 14 jaar (februari 15). Mijn hobby's zijn ballet, tennis, piano spelen en brieven schrijven. Schrijf me vlug!
Aline Mussche
Stationsstraat 51
B 9850 Zandegem, België

Ajuus..!

Hallo! Ik ben een meisje dat 30 december 1991 13 jaar werd. Ik ben op zoek naar een jongen/meisje die met mij wil schrijven van ongeveer 12, 13 of 14 jaar.
Mijn hobby's zijn: hockey, judo, dwarsfluit spelen, schaatsen, lol trappen, brieven schrijven, lezen, muziek luisteren, enz. enz.
Aan dat gedoe van 'een postzegel bijsluiten is antwoord' doe ik niet!!
Lijkt je dit wat schrijf dan naar:
Laurien Bosch
Ouderijksweg 51
7951 DZ Staphorst
P.S. Een pasfoto vind ik leuk, maar het hoeft niet.

Hoi, ik ben een meisje van 12 en zou graag pennen met een jongen of meisje van 12 jaar. Mijn hobby's zijn: lezen, pennen, lol maken, muziek beluisteren, dansen (slowen met een mooie jongen) en ik ben een dierenvriend. Wie met mij wil pennen schrijft naar dit adres:
Karen Maes
Merellaan 7
2870 Breendonk (Puurs)
België
P.S. Liefst pasfoto bijvoegen.

Hoi, ik ben een meisje van 11 jaar en wil graag pennen met een meisje van dezelfde leeftijd. Mijn hobby's zijn: knutselen, tekenen en ik spaar knuffels. Met een postzegel en pasfoto altijd antwoord.
P.S. Ik heb zelf geen pasfoto maar dan stuur ik wel een gewone foto. Ik wil het liefst dat je rond Noord-Brabant of in Noord-Brabant woont.
Francis v.d. Eijnden
Rivershof 11
5731 HC Mierlo

Groetjes van...

PENVRIENDEN

Uitslag WENTELTRAPPUZZEL

De meeste inzenders draaiden er hun hand niet voor om, gezien de stroom goede inzendingen. GIJS WANDERS was de oplossing.
Uit de vele goede inzendingen trokken wij:
Serinde van Wijk
Hermelijnlaan 41
1216 EC Hilversum

Talitha Frohn
Lijsterstraat 38
1512 XC Wormerveer

Carien Westerveld
Grachtje 6
3631 AH Nieuwersluis

Gefeliciteerd. Jullie boeken zijn onderweg.

PUZZEL

Hieronder staat een aantal vragen. Daarachter staat welke letters je uit het antwoord moet halen. Als je alle vragen beantwoord hebt, moet je alleen nog maar de letters in een andere volgorde zetten om een toepasselijk zinnetje van vijf woorden te krijgen.
Om je op weg te helpen is van tien letters alvast de plaats aangegeven waar ze moeten worden ingevuld.

1. Hoe lang bestond de Lemniscaatkrant twee en een half jaar geleden? – De eerste letter (op 5) en de tweede letter.
2. Wie schreef zeventien boeken voor Lemniscaat? – De derde en vierde letter.
3. Wat is het beroep van Dick Anbeek? – De tweede letter (op 1) en de vijfde letter (op 4).
4. Hoeveel redactieleden telt de Lemniscaatkrant op dit moment? – De eerste letter (op 6) en de derde letter.
5. Welke schrijver van Lemniscaatboeken is commissaris van de koningin in Gelderland? – De vierde letter (op 9) en de negende letter.
6. Hoe heet de pagina in de Lemniscaatkrant waar de lezers hun zelf geschreven verhalen en gedichten kwijt kunnen? – De eerste letter en de zesde letter (op 10).
7. Wie tekende de voorkant van **Vogelvrije vrienden** en **Spoorloos verdwenen**? – De eerste letter (op 3) en de achttiende letter.
8. Hoe heet het nieuwe boek van Anke de Vries? – De vierde letter en de dertiende letter (op 2).
9. Wie is de uitgever van Lemniscaat? – De tweede en derde letter.
10. Welke schrijver van Lemniscaatboeken presenteert ook het NOS-journaal? – De zevende letter (op 7) en de negende letter.
11. In welke plaats zit de drukkerij van de Lemniscaatkrant? – De vijfde letter en de zesde letter (op 8).

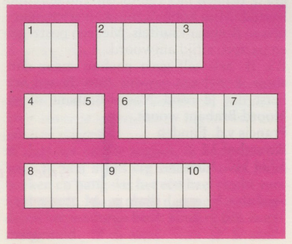

UITSLAG VAN DE VERHALENWEDSTRIJD

We kondigden al in de vorige krant aan dat we voor deze gelegenheid een professionele jury hebben gevraagd om de inzendingen te beoordelen. De jury bestaat uit: Lieneke Dijkzeul, Anke de Vries en Evert Hartman. Ze hebben lang zitten wikken en wegen, waren het niet altijd helemaal met elkaar eens en konden uiteindelijk niet kiezen tussen de verhalen van Serinde van Wijk uit Hilversum met **Jochem gaat naar het kasteel**, I. Schuiten uit Amsterdam met **Het mistwoud** en Rinske de Visser uit Hoofddorp met **De droom**. Uiteindelijk heeft de uitgever van Lemniscaat – en tevens de eindredacteur van de Lemniscaatkrant – zelf de knoop maar doorgehakt. Zijn keuze is gevallen op het verhaal van Rinske de Visser.

Het winnende verhaal:

De droom

'Zo, dat was lekker!' zegt Frank tegen zichzelf. Hij veegt z'n mond af met een servet en zet de vuile dingen op het aanrecht. 'De afwas komt morgen wel', denkt-ie. 'Het is al 11 uur.'
Hij doet de lichten uit en loopt de trap op naar de slaapkamer. Nadat hij z'n pyjama heeft aangedaan, loopt hij naar het raam om de gordijnen dicht te doen. Dan ziet hij iets bewegen op het strand. Een man met een kist... De man is bezig een kuil te graven met een grote schep... Frank kan zijn ogen er niet vanaf houden. ''t Zal wel niets bijzonders zijn', denkt hij bij zichzelf. Hij is te moe om er verder over na te denken en kruipt in bed.
Frank loopt over het strand. Op een plek is het zand een beetje omgewoeld. Hij gaat op z'n knieën zitten en begint op die ene plek een kuiltje te graven met zijn handen. Af en toe kijkt hij naar de zee. 'Ongeveer vijftig meter weg', mompelt hij. 'Ik mag wel opschieten!' Hij begint sneller te graven. Het wordt heel snel vloed, nog maar ongeveer twintig meter. En nog steeds is Frank niet diep genoeg. Nog tien meter... vijf... twee... Frank besluit weg te rennen, maar zijn benen willen niet! Het water loopt al in zijn schoenen, maar het lijkt wel of Frank z'n voeten vastgeplakt zitten. Het water bereikt z'n knieën, z'n middel, schouders, kin...

Met een schok wordt Frank wakker. Hij heeft het bloedheet. Hij stapt z'n bed uit en loopt naar het raam. 'Hè, wat een nare droom!' Hij schuift de gordijnen open en tuurt over het strand. Hij merkt dat hij naar het strand toe móet. Op z'n wekker is het pas zes uur. Hij wordt door zijn voeten gedwongen om z'n zaklantaarn te pakken en de trap af, deur door en het strand op te gaan. Hij begint te rennen. Plotseling struikelt hij. Hij is in een kuil gestapt... In een vrij groot gat ziet hij een handvat van een kist en een paar half vergane schoenen... Zijn schoenen.

Rinske de Visser, Hoofddorp

Gefeliciteerd Rinske. Je krijgt je prijs, een Lemniscaatclub T-shirt met de handtekeningen van Evert Hartman, Lieneke Dijkzeul en Anke de Vries, zo snel mogelijk opgestuurd. Voor de twee die het net niet haalden hebben we echter een fantastische troostprijs: een Lemniscaatclub T-shirt met de handtekeningen van Evert Hartman, Lieneke Dijkzeul en Anke de Vries. Want ook al hebben jullie niet, net als de hoofdprijswinnaar, een eervolle vermelding in de Lemniscaatkrant, jullie verhaal was zeker een T-shirt waard!
Kunnen jullie ons nog wel even laten weten welke maat je wilt hebben?

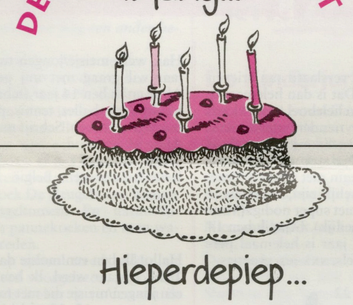

IN HET VOLGENDE NUMMER

- **Een interview met Norman Silver over zijn debuutroman *Geen tijgers in Afrika***
- **Een interview met Dick Anbeek, boekhandelaar in Middelburg**
- **Een interview met de schrijver Rindert Kromhout**

ZETDUIVELTJE

Ja hoor, het was weer zover. De winnaars deze keer zijn Corrie Remmits uit Puiflijk (laat ons nog even horen welk boek je wilt hebben) en **alweer** Deirdre Luyckx uit Roosdaal, België. Waar blijven alle andere Belgen? Iedereen heeft een kans, als je maar snel genoeg reageert!

Oude afspraken

Als je vijf nieuwe leden aanbrengt krijg je een Lemniscaatboek naar keuze gratis. Je moet dan wel alle vijf de aanmeldingsstrookjes samen in een envelop doen en naar ons opsturen.

Als een school vijftig leden heeft krijgt die school een pakket Lemniscaatboeken voor de bibliotheek. Zet de namen van de clubleden op school op een rij en wellicht ben je al bijna bij de vijftig.

Degene die als eerste een zetfout in de krant ontdekt krijgt een boek gratis. Omdat de post er naar Vlaanderen langer over doet krijgt ook de eerste Vlaamse inzending een gratis boek. Als je na een week pas in de Lemniscaatkrant gaat lezen heeft het dus geen zin meer om een zetduiveltje in te sturen.

Wij sturen geen ontvangstbevestiging van eigen werk dat wordt ingezonden. Hetzelfde geldt voor brieven aan de redactie.

NIEUW LID

AANMELDINGSFORMULIER
LEMNISCAATCLUB
voornaam

achternaam

adres

postcode/woonplaats

land

jongen/meisje

boekhandel/plaats

lidmaatschapsgeld betaald op:

(het lidmaatschapsgeld bedraagt *f* 10,- of 195 BF per kalenderjaar en moet worden overgemaakt voor Nederland op postgiro rekening 614919 of rek. nr. 501546839 ABN Rotterdam t.n.v. De Lemniscaatclub, Postbus 4428, 3006 AK Rotterdam, en voor Vlaanderen op rek. nr. 320-0411311-04 BBL t.n.v. De Lemniscaatclub 2100 Antwerpen)
Zodra wij de betaling binnen hebben sturen wij je het hele pakket toe.

COLOFON

De Lemniscaatkrant, de krant van de Lemniscaatclub. Verschijnt viermaal per jaar.
Redactie: Mirjam Elbers, Jos Maes, Karlijn Declerck, Linde Vissenaekens, Ceciel Nijst, Daniëlle Berrevoets, Barbara Sterk, Martijn Schimmel, Joukje Akveld, Manon Ostendorf en Jean Chr. Boele
Productie: Lemniscaat, Rotterdam
Zetwerk en lay-out: Mat-zet bv, Beesd
Druk: Ten Brink, Meppel
Redactieadres: Postbus 4428, 3006 AK Rotterdam

№21 DE LEMNISCAATKRANT 8

DOOR DE EEUWEN HEEN...

Er zijn mensen die menen dat de Lemniscaatkrant zomaar ontstond, vijf jaar geleden. Maar niets is minder waar. Een evolutieproces van vele duizenden jaren leidde uiteindelijk tot dit wonder van inventiviteit en creativiteit.
Hebben jullie je wel eens gerealiseerd dat de mensen in de prehistorie al bezig waren met oefenen voor de Lemniscaatkrant?
Kijk maar: hier heb je een van de verre voorvaderen van Dirk van der Maat die probeerde een beeldje van Arthur te maken. Hij kreeg zijn staart helaas nog niet in een echte lemniscaat.

Maar dat was niet alles. Een leuke Lemniscaatkrant bevat niet alleen leuke tekeningen...
...maar ook een heleboel tekst. En voor je de goede toon te pakken hebt moet je echt wel oefenen. Bovendien, om al die leden vier maal per jaar een stapeltje stenen toe te sturen lijkt ook niet erg handig.

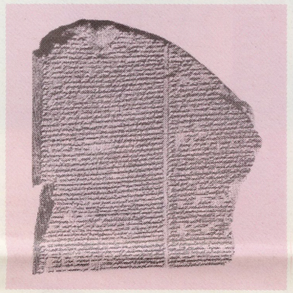

Duizenden jaren later had men dat probleem nog niet onder de knie. Elk nieuw manuscript moest worden overgeschreven.

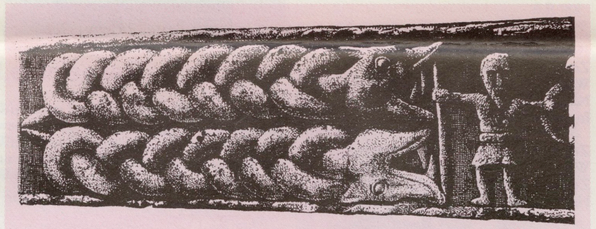

En wat te denken van deze prehistorische muurschildering.

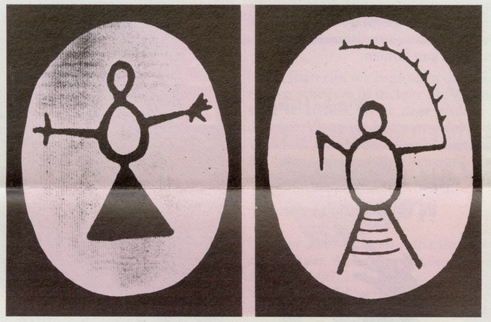

...tot rond het jaar 1000 in China, en rond 1450 in Europa de boekdrukkunst werd uitgevonden. Men begon eerst met de bijbel. (Je kunt toch immers niet direct met de Lemniscaatkrant beginnen!)

Na nog wat eeuwen oefenen, ploeteren en verfijnen, was het dan rond 1986 zover. De ontwikkeling bereikte zijn hoogtepunt, de geboorte van de Lemniscaatkrant!

Of dit houtsnijwerk uit Scandinavië. Daar zie je dat ze de lemniscaat al aardig konden maken.

Gelukkig werd in het oude Egypte de papyrusrol uitgevonden. Dat maakte het allemaal al een stuk gemakkelijker. Leuke plaatjes, vlotte tekst. Nu alleen nog even vermenigvuldigen!

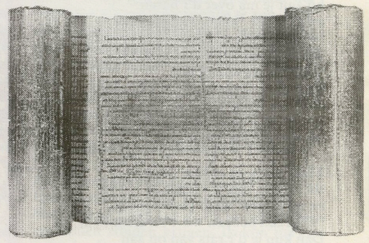

Maar er was ook nog iets anders gebeurd. Papyrusrollen werden gebruikt door koningen en machthebbers. Het gewone volk wist nergens van, kon lezen noch schrijven. Later waren het in Europa de monniken die schreven en (soms) konden lezen. Pas met de boekdrukkunst ontstond de mogelijkheid om veel meer mensen van het geschreven woord te laten profiteren. Langzamerhand leerden meer mensen lezen en schrijven.
Maar hoe zat het met de kinderen? Die telden niet mee. Die mochten braaf met het leesplankje oefenen, als ze hun mond maar hielden. Er kwam niemand op het idee om hun naar hun mening te vragen, laat staan hun te vragen zelf eens iets op te schrijven. Kinderen kunnen dat niet, die moet je alles eerst voorkauwen, was het commentaar dat je vaak kreeg (en soms nog wel krijgt!) Tot... iemand op zekere dag het idee kreeg om een jeugdkrant over boeken te beginnen met een redactie die voor het merendeel uit jongeren tussen de 13 en 16 jaar bestaat. Jongeren die zelf stukjes schrijven en interviews afnemen.
En het werkte...

5 JAAR LEMNISCATEN ZIE JE OVERAL

Al na een van de eerste nummers van de Lemniscaatkrant kregen we dit kromme fietswiel opgestuurd. We waren daar zo enthousiast over dat we alle clubleden uitnodigden om foto's van lemniscaten op te sturen. Dat was het begin van een unieke stroom foto's uit binnen- en buitenland, van lampekappen tot spoortreinen, van rioolpijpen tot kunst. Hier is een greep uit alles wat wij toegestuurd kregen!

VOORJAAR 1992

Als je moeder loopt te zingen
over 'love is in the air'
over doodgewone dingen
en ze lonkt à ton père...
Nou dan kun je d'r rats van op aan
dat ze binnen de kortste keren
hun kamer binnengaan.
Maar als je hen vraagt 'waarnaartoe'?
dan merk je tot je groot verdriet
dat ze de deur achter zich sluiten
want ouders zeggen zoiets niet...

Als je vader zit te staren
en hij lijkt zo jong, verliefd
hij aait je ma over d'r haren
en ze lacht: 'Schat, alsjeblieft...'
Nou dan kun je d'r rats van op aan
dat ze binnen de kortste keren
hun kamer binnengaan.
Dus als ze de deur achter zich sluiten
doe maar of je 't niet ziet
want hoe je ook zal aandringen
ouders zeggen zoiets niet...

Maar als jij na enkele jaren
thuiskomt met je vriend
en je moeder zucht bezwarend:
'Waaraan hebben we 't verdiend?'
Dan kun je d'r rats van op aan
dat ze heel verwonderd kijkt
als jullie jouw kamer binnengaan.
Je lieve ma stamelt: 'Waarnaartoe?'
Maar je pa, die fluit een lied
ach, die heeft allang begrepen
zoiets zeggen doe je niet...

Een schoolvriendin

ZOMER 1991

ZOMER 1991

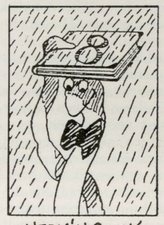

Zeg, ken je mijn land

Zeg, ken je mijn land?
Waar mensen leven hand in hand.
Niemand kent er tegenspoed.
In mijn land gaat alles goed.

Zeg ken je mijn land van dromen?
Waar iedereen kan komen.
Zonder paspoort zonder geld.
Het is alleen de liefde die telt.

Zeg ken je mijn land van fantasie?
Om van alles te maken een utopie.
Dat is het streven van mijn land.
En de rest is beneden mijn stand.

Zeg ken jij de wereld van vandaag?
Nee, die herinner ik me vaag.
Ik woon in mijn land van dromen.
Waar iedereen kan komen.

Wieteke Hassing

VOORJAAR 1988

VOORJAAR 1989

Alternatieve oorlog

de zee en de zon
voeren
een eeuwige oorlog
tegen de avond
naderen ze elkaar
de vonken
vliegen er vanaf
dan eindelijk
is het voorbij
is het donker
de zee heeft gewonnen
de zon is weg
maar in de morgen
gaan ze verder
met hun oorlog
zonder slachtoffers

Annelies Pieper –Rheden, 14 jaar

VOORJAAR 1988

ZOMER 1987

Toen het baasje
Eens een glaasje nam
Was even later, en verbaas je
Het glaasje hem de baasje

Branko Collin

ZOMER 1987

NAJAAR 1988

Limerick

Een kappertje uit Den Dolder
gebruikte eens Head & Shoulder.
Hij waste het uit
en zei: 'Wat zie ik eruit!'
Gelukkig heb ik nog een pruik op zolder.

Remco van de Sluis

VOORJAAR 1989

ZOMER 1989

Brrrr

Tochtig en koud
klapperden de ramen
de deuren
en mijn tanden

Judith

NAJAAR 1989

ZOMER 1991

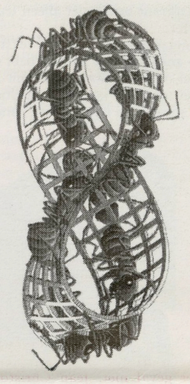

PODIUM VOOR EIGEN WERK

Toen we begonnen met de Lemniscaatclub en de krant was een van de dingen die we voor ogen hadden een club waaraan clubleden actief zouden meedoen. Kritisch commentaar, brieven, puzzels en wedstrijden, dat wilden we. Maar we wilden vooral een vaste rubriek waarin verhalen en gedichten van lezers konden worden geplaatst. Dat werd PODIUM VOOR EIGEN WERK, naar onze mening een van de leukste en meest gewaardeerde rubrieken van de krant. En het gaat maar door – gelukkig maar!
Hier zijn een paar inzendingen uit de afgelopen jaren die er wat ons betreft uitsprongen.

ARTHUR

Bij de start van de club was hij er al: het geesteskind van tekenaar en omslagontwerper Dirk van der Maat. Onze teerbeminde mascotte, die zo arrogant is als de pest en een hekel heeft aan lezen. In het begin wisten we nog niet hoe we hem moesten noemen. We schreven een wedstrijd uit wie de beste naam voor hem kon bedenken, en dat werd Arthur.
We kunnen ons de krant niet meer zonder hem voorstellen en dankzij Dirk van der Maat hoeft dat ook niet.

Verdriet

Net toen ik ontdekt had
hoe je zo'n werelds kip-kerrie zoutje
tegen je gehemelte moet stukploppen
waren ze
op...

Annechien

VOORJAAR 1988

Lemniscaat

Wij vieren feest, wij vieren feest,
want Lemniscaat is jarig!
Wij vieren feest, met alle leden
uit allerlei verschillende steden.
Wij vieren feest, wij allemaal
en wat is nu de reden?
De Lemniscaatclub bestaat 1 jaar,
deel ik u hierbij mede.

Suus

ZOMER 1988

Aan Patrick

(geb. 23 mei 1971 - overleden 24 mei 1987)

Waarom wordt iemand nog gek op mij?
En waarom wil en zie ik dat niet?
Zoals ik niks meer wil en zie sinds 26 mei,
twee dagen nadat je ons voorgoed verliet.

Je rust nu in vrede, maar liet zoveel achter.
Zoveel mensen die je missen waaronder ik.
De pijn om jou wordt wel langzaam zachter,
maar verhindert niet dat ik langzaam stik.

Voor de buitenwereld probeer ik vrolijk te zijn.
Maar mijn gedachten gaan ergens anders heen.
Ik droom 't liefst dat we samen zijn, en weer klein,
maar telkens als ik wakker word, ben ik helemaal alleen.

B.P. '88

ZOMER 1988

WINTER 1987

NAJAAR 1991

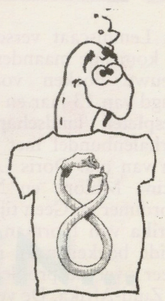

NAJAAR 1987

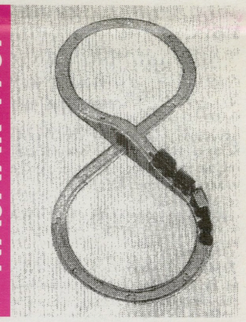

DE EINDREDACTEUR...

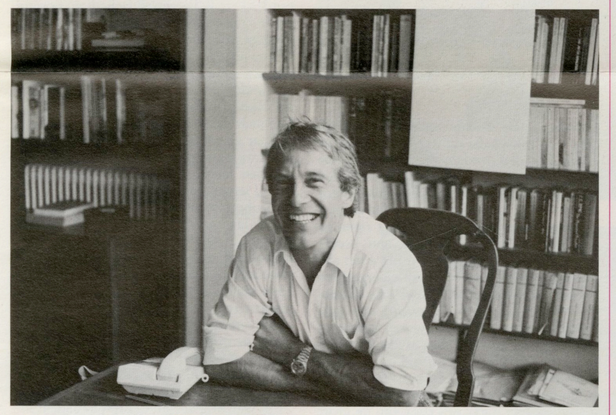

De Lemniscaatkrant bestaat alweer vijf jaar; de krant die in al die jaren uitgegroeid is van vier tot al wel twaalf pagina's boordevol informatie over boeken en schrijvers. Wie had dat ooit gedacht?
Jean Christophe Boele van Hensbroek in ieder geval niet. Jean Christophe is de man die al vanaf het begin eindredacteur is van de krant, de man die naast het runnen van de uitgeverij toch avonden en weekeinden ervoor uittrok om de krant in elkaar te zetten.
Met hem blikte ik terug op vijf jaar Lemniscaatkrant.

Hoe is het idee om de Lemniscaatclub op te richten ontstaan?
Zo'n vijf en een half jaar geleden kregen we steeds meer vragen van kinderen binnen over onze schrijvers, over hoe hun boeken werden gemaakt, wat de uitgeverij eigenlijk deed, enzovoort. We hadden toen zo'n idee van: we kunnen wel iedere keer informatie opsturen, maar we zouden eigenlijk een club moeten oprichten. Toen kwamen we op de gedachte om een eigen krant te maken. Het moest een echte jongerenkrant worden, met een jongerenredactie, want we dachten: zo maken ze zelf de krant en praten ze over hun eigen vragen. We zijn toen een heel aantal kinderen gaan benaderen; we vroegen of ze zelf in de redactie wilden of anderen kenden die dat zouden willen. Behalve deze jongeren wilden we ook wat volwassenen in de redactie hebben, maar de jongeren zouden wel altijd in de meerderheid moeten zijn. Van de volwassenen wilden we graag iemand uit de bibliotheek, iemand uit het onderwijs, iemand uit de boekhandel en iemand uit de uitgeverij. Met deze mensen zijn we toen begonnen om een eerste nummer te maken, en ik geloof dat dat wel een half jaar geduurd heeft. Steeds kwamen we weer bij elkaar en hadden we stukjes geschreven, maar als we het dan lazen dachten we: gadver... òf het was te lollig, òf het was te serieus. Het was gewoon heel moeilijk om de goede toon te vinden. Ik denk dat er wel twintig versies in de prullenbak zijn verdwenen voordat we uiteindelijk, na veel zweten, ons eerste nummer van 4 pagina's (!) klaar hadden.

Was het echt de bedoeling om er een Vlaams-Nederlandse krant van te maken?
Ja, dat was vanaf het eerste moment al ons idee, maar het was wel moeilijk, omdat we een Nederlandse uitgeverij zijn en dus meer informatie hebben over Nederland. Toen zijn we begonnen om regelmatig een schrijver of dichter uit Vlaanderen voor te stellen. Voor deze stukjes zorgt dan het Vlaamse deel van onze redactie. Vanaf dit jaar hopen we ook bijtijds voor de Vlaamse jeugdboekenweek in het voorjaar te verschijnen (halverwege maart), om onze Vlaamse leden daarover informatie te geven.

Op den duur hadden jullie dus de krant voor elkaar. Maar hoe kwamen jullie aan de leden?
We hebben foldertjes laten drukken die we aan de boekhandel hebben gestuurd; zo lieten we weten dat we een krant begonnen. De kinderen konden dan via de boekhandel lid worden. Er was zelfs een boekhandelsketen, Libris genaamd (die toen zo'n 60 boekwinkels had), die in het begin het lidmaatschap aanbood voor f. 7,50 in plaats van een tientje. Mede hierdoor hadden we al heel snel het duizendste lid. Momenteel hebben we zelfs zo'n 7.500 leden!

Wat vindt u zelf het leukste van de afgelopen vijf jaar?
Toen we één jaar bestonden hebben we aan alle kinderboekwinkels gevraagd om ter ere van onze verjaardag stukken taart uit te delen. Zelf hebben we een hele stapel taarten in de vorm van lemniscaten laten maken, en die hebben we uitgedeeld op de boekenmarkt in Den Haag.
Later hebben we ons absoluut scheel gegeten aan taarten. We hadden er namelijk geen flauw idee van hoeveel kinderen er zouden komen (vijfentwintig? honderd? tweehonderd?) en we dachten: één ding kunnen we zeker niet maken, en dat is dat we te weinig taarten hebben. Ik kan me nog herinneren dat hoe later het werd, hoe groter de stukken taart werden die we uitdeelden, maar al met al bleven we toch nog met de helft van de taarten zitten. Op zichzelf was dat heel erg leuk, maar het probleem was dat er iets mis was gegaan met de krant, zodat de krant waar dit zalige nieuws over de taarten in stond in Nederland al aan de late kant was, maar in België helemaal! Daar moeten dus een paar boekhandelaren zich kotsmisselijk hebben gegeten aan de taarten, omdat niemand erom kwam.
Verder vind ik het heel leuk dat we een jongerenredactie hebben. Als er vergadering is, met z'n allen gezellig aan een lange tafel: de ene keer gaat het goed, maar de andere keer is het een zootje; de ene keer zijn we zeer produktief, maar de andere keer komt er weer niet veel uit. Nee, ik zou er toch niet aan moeten denken om de krant met alleen maar volwassenen te maken.
Wat ik ook altijd heel leuk vind, is het eigen werk. Er worden vaak heel mooie en ontroerende dingen ingestuurd. Ook heel komische verhalen. Je krijgt ook wel afschuwelijke dingen, waarvan je denkt: hoe komt zo iemand erop? Eén keer hadden we zoiets levensechts dat we contact met het kind hebben gezocht om te vragen of er iets aan de hand was, maar het bleek dus allemaal verzonnen te zijn. Ook van de inzendingen voor de romantiekkrant heb ik genoten; we kregen eindeloze gedichten over 'hand in hand langs het strand'.
Ja, het leukste vind ik toch wat er terugkomt van de leden: de foto's van lemniscaten en de brieven (daarom proberen we er ook altijd zoveel mogelijk te plaatsen).

Als u terugkijkt op de afgelopen jaren, is het dan gelopen zoals u gedacht had?
Nee, ik had zeker niet gedacht dat we zoveel leden zouden krijgen. Ik kon me er ook absoluut geen voorstelling van maken of we wel voldoende stof zouden hebben om elke keer weer een nieuwe krant te maken. Dat is me eigenlijk heel erg meegevallen.
Nee, ik heb er geen moment bij stilgestaan dat de krant wel eens zo lang zou kunnen bestaan. Voor mij is de krant ècht een gouden initiatief geweest!

Vindt u dat er in de toekomst iets aan de krant veranderd moet worden?
Ik hoop dat we nog beter kunnen worden; iets wat eigenlijk gewoon heel moeilijk is. Want uiteindelijk is de Lemniscaatkrant een krant die naast alle huiswerk van iedereen in elkaar wordt gezet. We hebben nu eenmaal geen redactie die er van negen tot vijf elke dag aan werkt. Tenslotte blijven we amateurs!. Maar ik vind dat we in de toekomst, als we een onderwerp aansnijden, er iets meer in moeten duiken. Verder ben ik zeer tevreden en ik hoop dat we nog heel lang zullen bestaan.

Daniëlle

Bij Lemniscaat verschijnen de komende maanden twee nieuwe boeken voor de jeugd van 13 jaar en ouder: **Gespleten landschap**, een verhalenbundel met verhalen van o.a. Doris Lessing, Gcina Mhlope en Nadine Gordimer en **Geen tijgers in Afrika** van Norman Silver. Beide boeken gaan min of meer over de problematiek in Zuid-Afrika. De verhalen zijn dan ook niet altijd even vrolijk. Hieronder vind je een van de verhalen uit **Gespleten landschap**. In de volgende krant komen we uitgebreid terug op **Geen tijgers in Afrika**. In die krant vind je ook een interview met Norman Silver.

FRAGMENT

Gcina Mhlope - **Het toilet**

Soms wilde ik het opgeven en een braaf meisje worden dat naar oudere mensen luisterde. Misschien had ik iets in het onderwijs of de verpleging moeten gaan doen, zoals mijn moeder wilde. Dat vonden de mensen respectabele beroepen, maar ik wist dat ik iets anders wilde, al wist ik niet precies wat. Ik dacht er vaak over om actrice te worden... Volgens mijn moeder was het geldverspilling geweest om mij een goede opleiding te geven, want ik wist niet wat ik moest doen met de kennis die ik had verworven. Na mijn eindexamen was ik voor de zomervakantie naar Johannesburg gegaan en daarna was ik gebleven in de hoop dat ik iets zou vinden om te doen.

Mijn oudere zusje werkte als dienstmeisje in Orange Grove en ik logeerde bij haar in het achterkamertje. Ik kende niemand in Jo'burg behalve de vriendinnen van mijn zusje, met wie we naar de kerk gingen. De methodistische kerk aan de Fourteenth Avenue was voor ons zo ongeveer het enige uitje. Ik verveelde me dood en was erg eenzaam.

Door de week zat ik overdag opgesloten in de kamer van mijn zusje, zodat de mevrouw me niet zou zien. Ze was meestal thuis: ze lakte haar nagels, dronk thee met haar vriendinnen of lag bij het zwembad in de zon. Het zwembad was erg dicht bij de kamer en daarom moest ik heel stil zijn. Mijn zusje vond het naar om me op te sluiten, maar ze had geen keus. Ik kon zelfs de radio niet aanzetten en daarom bracht ze me boeken, oude tijdschriften en kranten van de blanken. Ik las alles wat ik in mijn handen kreeg, ook damesbladen. Maar toen vond mijn zusje dat ik te veel las.

'Wat voor echtgenote moet je worden als je niet eens babykleertjes kunt maken of een trui voor jezelf kunt breien? Of ben je van plan te trouwen met een man die ook gestudeerd heeft en het niet erg vindt om naar bed te gaan met een boek en een lege maag?'

's Avonds na haar werk kaartten we en luisterden we naar de radio, terwijl we zacht meezongen met de liedjes die we leuk vonden.

Toen kreeg ik een tijdelijk baantje in een kledingfabriek in de stad. Ik verheugde me erop nieuwe mensen te ontmoeten en vond het een prettig idee om weer eens uit die kamer te komen. De fabriek maakte dameskleren voor boetieks.

Het hele gebouw stond vol met allerlei soorten machines. Sommige mensen naaiden en anderen waren aan het strijken met zware strijkijzers die grote stoomwolken maakten. Ik moest alle losse draden afknippen die nog aan een jurk of een jasje hingen als ze klaar waren. Zodra een aantal jurken van een bepaald model af was, werden ze naar mij gebracht. Ik moest ze tellen, het aantal opschrijven en dan beginnen met het afknippen van de draden. Tot mijn verbazing ontdekte ik dat iemand alleen mouwen maakte, een ander de kragen, en zo verder tot de laatste vrouw alle stukken samenvoegde, de knopen erop naaide of het kledingstuk op een andere manier afwerkte.

De meeste mensen in de fabriek spraken Sotho, maar ze waren aardig tegen me. Ze probeerden in het Zoeloes of Xhosa tegen me te praten en ze gaven me allerlei goede raad over dingen die ik niet wist. Er was een meisje, Gwendolene, dat me erg dom vond. Ze noemde me een *bari*, omdat ik in de middagpauze altijd in de kleedkamer zat te lezen, in plaats van naar buiten te gaan om jongens te ontmoeten. Ze vertelde me dat het goedkoper was om een 'lunchvriend' te nemen - iemand die mijn lunch voor me betaalde. Ze zei dat ik beter niet met hem naar bed kon gaan, want dan kon ik hem elk ogenblik de bons geven als ik dat wilde. Ik vond zulke dingen erg eng. Ik was liever een *bari* dan dat ik door een stadsjongen werd neergestoken omdat hij geen waar kreeg voor zijn geld.

De fabriek stopte om half vijf en dan ging ik naar een park dicht bij het huis waar mijn zusje werkte. Daar wachtte ik tot half zeven, als ik het huis kon binnenglippen zonder dat de blanken me zagen. En 's ochtends moest ik voor half zes weer weg zijn. Dat betekende dat ik op een of andere manier de tijd moest doorkomen tot ik om half acht de bus naar mijn werk kon nemen. Dat was ongeveer twee uur. Meestal ging ik naar een openbaar toilet in het park, dat om een onduidelijke reden nooit op slot was. Ik ging op de pot zitten en las een tijdschrift of zo, tot het tijd was om naar de bushalte te gaan.

De eerste keer dat ik dit toilet binnenging, was ik op weg naar de bushalte. Meestal liep ik rechtstreeks naar de halte voor de OK Bazaars, die goed verlicht was. Daar wachtte ik, terwijl ik las of gewoon om me heen keek naar het snel toenemende aantal auto's en bussen die op weg waren naar de stad. Die dag regende het zo hard dat ik op het idee kwam om in het toilet te schuilen tot het droog werd. Ik klopte eerst, voor het geval het toilet bezet was. Toen er geen reactie kwam, duwde ik de deur open en ging naar binnen. Het rook een beetje, maar het was een droge geur alsof het toilet niet zo vaak werd gebruikt. Vergeleken bij veel 'niet-Europese' toiletten die ik kende, was het vrij schoon. De vloer was rood geschilderd en de muren waren gebroken wit. Het zag eruit alsof het al een paar jaar niet was geschilderd. Ik stond om me heen te kijken, terwijl de regen neerkletterde op het zinken dak. Het was een geruststellend geluid: ik had maar een paar van de grote druppels op me gekregen en was niet kletsnat geworden. De plastic tas met mijn boek, mijn portemonnee en een keurig gevouwen roze zakdoek was een beetje vochtig, maar dat kwam doordat ik hem op mijn hoofd had gehouden terwijl ik naar het toilet holde. Ik trok mijn jurk een beetje omlaag om te voorkomen dat er vouwen in kwamen als ik op het neergeklapte deksel van de wc-pot ging zitten, dat daarna nog vele ochtenden mijn stoel zou zijn.

Ik had echt geluk dat ik dat toilet had gevonden, want het was een erg koude winter. In het toilet was het niet warmer, maar zodra ik de deur dichtdeed, had ik wel iets minder last van de wind. Bovendien was het toilet erg klein. De muren waren heerlijk dicht bij me en ik had het gevoel dat het voor mij alleen bestemd was. Ik genoot van de privacy. Terwijl ik op die wc-pot zat, dacht ik veel na en ik fantaseerde ook veel. Vaak stelde ik me voor dat ik in een grote zaal een bekend toneelstuk speelde samen met andere jonge acteurs. Op school namen we vaak bekende boeken als *Buzani KuBawo* en *A Man for All Seasons* en maakten er schoolvoorstellingen van waarmee we in de weekends op andere scholen optraden. Dat vond ik geweldig. En toen ik nog jonger was, hadden we stukjes uit de bijbel opgevoerd. Op bijzondere dagen zoals Goede Vrijdag acteerden en zongen we vol overgave.

Ik zat daar op het toilet en droomde...

De boeken die ik las, begonnen me te vervelen. De liefdesverhalen leken allemaal hetzelfde en interesseerden me niet meer. Ik begon me af te vragen waarom ik niets meer had geschreven sinds ik van school was. Op school had ik tenminste af en toe gedichten geschreven, of verhalen voor het schoolblad, voor wedstrijden en voor andere tijdschriften zoals *Bona* en *Inkqubela*. Onze leraar Engels moedigde me altijd aan. Ik herinnerde me nog de dag dat ik hem mijn eerste gedicht had laten lezen - ik was zo opgewonden dat ik de hele dag niet goed oplette bij de les. Ik wist toen niets over schrijven als beroep en ik vroeg me niet af of mijn verhalen goed genoeg waren om gepubliceerd te worden. Ik vond het gewoon leuk om te schrijven als ik er de tijd voor had. Dus kocht ik op een vrijdag, toen ik al een tijdje de beste klant was van dat toilet, een schrift waarin ik wilde gaan schrijven. Maar het zou nog lang duren tot ik het gebruikte.

Op een donderdagmiddag had mijn zusje zoals gewoonlijk vrij en bleef langer weg dan anders. Ik kwam terug van mijn werk en wachtte in het park op het juiste moment om de achtertuin in te sluipen. De blanken aten altijd om half zeven en daarvan maakte ik gebruik om zonder hen te storen of gezien te worden terug te gaan naar de kamer van mijn zusje. Dat moest ongemerkt gebeuren, want ze wisten nog steeds niet dat ik daar logeerde.

De deur was op slot en ik begreep dat mijn zusje nog niet terug was. Ik durfde niet meer weg te gaan, want ik was bang om betrapt te worden. Daarom besloot ik voor de kamer van mijn zusje te blijven zitten. Ik dacht dat ze me daar niet zouden ontdekken. Ik las een tijdschrift en hoopte dat ze gauw zou terugkomen, voordat de honden me roken. Voor het eerst bedacht ik hoe dom het was dat ik niet al veel eerder een reservesleutel voor mezelf had laten maken. Ik hoorde alsmaar geluiden die leken op het opengaan van het hek. Een paar maal was ik ervan overtuigd dat ik haar voetstappen hoorde op het betonnen trapje dat naar de kamers van de bedienden leidde. Maar het bleek telkens iets of iemand anders te zijn.

Ik probeerde me weer te concentreren op wat ik las, toen ik de twee honden hoorde spelen. Ze zaten elkaar achterna en kwamen steeds dichterbij. Opeens stonden ze voor me. Ze keken net zo verbaasd als ik. Even staarden we elkaar aan en toen begonnen ze tegen me te blaffen. Ik was ervan overtuigd dat ze me in stukken zouden scheuren als ik een vinger verroerde. Dus bleef ik heel stil zitten en probeerde niet naar ze te kijken, terwijl mijn hart bonsde en mijn mond kurkdroog werd.

Ze gingen nog harder blaffen toen de honden van de buren begonnen mee te blaffen en door de gaten in de heg woedend naar me keken. Toen hoorde ik boven het geblaf uit de hoge stem van mevrouw.

'Ireeeeeene!' Dat is de Engelse naam van mijn zuster, die we nooit gebruiken. Ik kon me niet bewegen of terugroepen - de honden stonden vlak voor me en lieten dreigend hun tanden zien. Toen er niemand antwoordde, kwam ze kijken wat er aan de hand was.

'O, ben jij het? Hallo.' Ze glimlachte naar me en kauwde op haar eeuwige kauwgom, in plaats van de honden terug te roepen. Ze waren opgehouden met blaffen, maar bleven staan waar ze stonden. Ze gromden nog naar me en wachtten op een commando.

'Alstublieft mevrouw, straks bijten ze me,' zei ik smekend, zonder de honden een moment uit het oog te verliezen.

'Nee, dat doen ze niet,' antwoordde ze. Daarna zei ze heel vriendelijk tegen de honden: 'Vooruit, ga weg.' En ze gingen ervandoor. Ze leek net een pop, met haar dat bijna oranje was en allemaal krullen rond haar opgemaakte gezicht. Ook haar wimpers gingen net als bij een pop op en neer. Haar dunne lippen waren evenals haar lange nagels felrood en ze droeg schoenen met heel hoge hakken.